

ELOFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDEKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:

4-hetesben heti sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Rövidre heti sor 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, december 31.

Mai számunk főbb közleményei:

Fejérváry Géza — az egészségtelhetlen.
Müller Gyula halála.
Egy óra Tisza letyán szerkesztőségében.
Nyilkosság egy deci borért.
Betyárvilág Bars megyében.
Ujházi és az apja.
A trónörökös nyilatkozata.
Újabb betörés Buzsácon.
A betörő végzete.

Jelszavak politikája.

Írta: Herczeg Ferenc.

Arról van szó, hogy Magyarországon ma kétféle, egymással diametrálisan ellentétes társadalompolitikai eszméáramlat kezd kialakulni. A titkos elemi erők, amelyek az áramlatokat hajtják, bizonyára régóta itt lapanganak már a közélet fölszíne alatt, keresztülkasul vonulnak a társadalom különböző rétegein, rést találnak a politikai pártok között levő válaszfalakon is és új irányba terelik a közügyekkel foglalkozó emberek gondolkodását.

Ezek az egyesítő és szétválasztó erők némi külsőséges hasonlóságot mutatnak olyan áramlatokkal, melyek már régebben nyugtalanították az országot. Ha szabad efféle jelenségeket a kényelmes megfigyelés kedvéért erős nagyítóüveg alá vetnünk és egyes beszédközlő színdarabjaik után elneveznünk, akkor azt mondhatnók, hogy Magyarországon megint egyszer szembe került Európa a Balkánnal, a szó kulturális értelmében vett nyugat a kelettel. Az olvasó, ha akarja, gondolhat Szent László csatájára a kunokkal, de gondolhat történelmünk száz más epizódjára is.

A gondolatok furfangosabbak, mint a rablókunok, ők annak a régióknak a nemzeti viselkedését öltik magukra, ahol éppen portyáztatnak és azért az egyenruhájuk nem is bizonyít semmit, legfőleg csak az izlésüket és az ösztönösüket jellemzi. Mindenesetre jó lesz, ha emlékünkből idézzük, hogy mit ért a világ a szó átvitt értelmében Európa és Balkán alatt és ha azután kihámozzuk a katonákat egyenruhájukból és futólagos etnográfiai szemle alá vesszük őket.

Nyugati Európát, a fehér fajok világhatalmának principiumát, ma első sorban az északi germánok képviselik. Az angolok, a németek. Az európai elv leghatalmasabb gyarmatai az amerikai Unió és Japán. E népeké a siker; a hatalom, azaz a jövő. Ha a távolból mint szerves egységeket szemléljük őket, közös jellemvonásokat találunk rajtuk: vallásosság, a történelmi múlt tisztelete, erős nemzeti érzés, erkölcsi fegyelmezettség. E tulajdonságaikról úgy ítélhet az ember, ahogyan akar, annyi mégis bizonyos, hogy elválaszthatatlan föltételei világtörténelmi sikereiknek és így fontos alkotó elemei annak, amit nyugati kultúrának, röviden Európának szokás nevezni.

Ha tehát Magyarországon — megengedem, hogy önkényesen és a meglevő viszonyokat eltulozva — Európát szembe állítom a Balkánnal, akkor a magyar Európa alatt nem érthetők egyebet, mint a nemzeti egyesítés principiumát, Balkán alatt pedig ennek az elvnek bármilyen formában való tagadását és támadását, tehát a bomlást kell értenem.

A keleti génusz, amely nemrégóta szabadult föl évszázados szellemi rabságából, hajlandóságot mutat arra, hogy békóival együtt lerázza mindazokat a kötelékeket, amelyek az egyén szabad mozgását korlátozzák. Ezért azt

lehetne mondani, hogy a nyugat a nemzetközi tömörült egyéniségek, a kelet pedig az egyéniségekre bomlott nemzetek világa.

A szó földrajzi értelmében vett kelet és nyugat kulturális viszonyhatásainak megítélése közben figyelemmel kell kísérnünk néhány különös jelenséget. Régi közhely, hogy a virágzással együtt jár a hervadás. Az érvényesülés tetőfokára jutott európai nemzetek művelődési feleslege rothadásba megy át. A rothadás tipikus szimptomája, midőn a sejt önálló életet kezd az egész organizmus rovására. Az atom lázadása a test ellen, az egyéné a nemzeti szervezet ellen: ez a dekadencia. A világpolgárság amely megtagadja, vagy csak bizonyos föltételek mellett fogadja el a nemzet fogalmát, az amoralitás, mely azt hiszi magáról, hogy föltölte áll a jó és rossz fogalmának, a tehetség, mely elszakadt vitorlarongyként libeg a szenvedélyek viharában, ezek, ha egyébként kiváló emberi intellektus megnyilatkozásai is, a degeneráltság jelenségei. A nyugati társadalmak dekadenciája tulajdonképpen az egyén dezertálása a polgárosodás fegyelmé elől, visszatérése az őskeleti anarchiába.

A keleti és félkeleti népek, amelyek kuiturimportjukat Nyugat-Európából rendelik meg, hiányos önkritikájukkal és a fegyelmezetlenségre való mostani hajlandóságukkal, mohón vetik magukat az európai dekadencia termékeire. A rothadás zuga az a hely, ahol a keleti parvenu és a nyugati dekadens, a komitási és az apache, két távoli világ rokonlelkű Uebermenschei, összetalálkozhatnak. A kelet a nyugaton is megtalálja önmagát, hazahurcolván a kultúra műhelyéből a kultúrátlanságát. Ő becsapja önmagát, midőn a nemzeti érzést, a vallásosságot és a tiszta erkölcsöt gondosan ápoló nyugat beteges hulladékait, a nemzetközi

Első bucsu.

Írta: Ádám Éva.

Elt a falunkban akkortájt egy hihetetlenül sovány, magas, vékony ur. Nagyságos ur volt. Így hívták a falubeliek. Azt hiszem tetszett neki. Mint általában azoknak, akik önmaguk adományozzák a címeiket. Hórihorgas furesa alakja hol itt, hol ott tünt fel s a fiatal gazdák nem igen jó szemmel nézték.

Mi, gyermekek nem nagyon szerettük. Félünk tőle. Sohase mehettünk el mellette, hogy az arcunkat meg ne csipje a sovány ujjával, vagy a fejünk bubjára barackot ne nyomjon. Vagy mi több: kérdéseket ne adjon fel a földrajzból, vagy számtanból. Mindezekből látható, hogy utálatos ember volt.

Az édes apámmal hivatalos ügyekben gyakran volt dolga. Sokszor eljárt hozzánk és engem, ő tudja miért, „fityfirty“-nek hívott. Hogy vagy fityfirty? — hová szaladsz fityfirty? — folyton csak ezt kérdezgette és én rendszeren oly fürgén siklottam el mellette, hogy ritkán adhatta ki az aznapra járó barackokat.

Egyszer az édesapám rám bizott valami üzenettel, hogy vigyem el neki.

Kellettlenül ballagtam az uton s egy oláhhallal találkoztam, aki megszáradt, zörgős juh és báránybőrök cipelt a hátán. Roppant érdekesnek találtam és alaposan elbáméskodtam.

Egyszer csak valaki meghuzza a szoknyácskáját.

— Hová megy, Éva?

— A madárlábuboz...

— Eppen ilyen ugy-e? — szolt a zörgős, kopogós bőrökre nézve a társam és erre majd kipukkantunk a visszafojtott nevetéstől. Eppen amott haladt el a madárlábu nagyságos ur és én sietni akartam hogy átadjam az üzenetet.

— Oh ne legyen olyan bolond, szolt Bandi fensőséggel. — Mondja, hogy nem volt otthon!

Van eset, mikor egyik gyermek a lelkiismeretlenségével kérkedik, ilyenkor a másik szégyenli, hogy ő még nem mer ilyesmit, hát hirtelen ő is pózolni kezd:

— Oh, nem is úgy értettem, szoltam én. — Ezzel szemben sines utána szaladni!

Ezzel az ügy el volt ejtve.

— Tudja, hogy elmegyek? szolt Bandi és merészen rám nézett.

— Már? Hát vége már a vakációnak?

— Bizony. Mondja, Éva fog rám gondolni?

Ez nyílt kérdés volt. Ilyenek után már azt szokta az ideál kérdezni: Akar a feleségem lenni? Tudtam én ezt jól a novellákból. Borzasztó zavarba jöttem, hogy mit feleljek. Mi türes, tagadás, Bandi olyan ideálfele volt.

— Nos? Nem felel, Éva? — sürgetett ő, — akkor maga nem is...

Nem vártam be a míg végig kimondja: nem is szeret. Lesütöttem a szememet és azt mondtam:

— Hát...

— Hát, hát! Ez olyan női szó. Vagy szeret vagy nem. Tudom is, hogy magának Árpád tetszik!

Elpirultam. Ez is igaz volt. Árpád is olyan ideálfele volt. És még volt egy néhány ilyen. Mindig az tetszett, a melyik nem volt jelen. Most is megjelent előttem a hosszalábu, sápadt arcú Árpád. A kabátja ujja egy teljes arasszal volt rövidebb, mint a karja. És — oh mindenható bájos szerelem! — nekem éppen ezért tetszett Árpád. A kabátkája is olyan rövid volt, hogy ha lehajolt, a háta közepéig ért. Nekem ez is tetszett. Hiába! Világos, hogy aki tetszik az emberfiának s főleg az olyan magamfajta apró kisasszonyknak, annak semmi köze a kabátokhoz.

A sápadt kis diák igen élénken jelent meg emlékezetemben e pillanatban s merészen feleltem Bandinak:

— Igaz is, Árpád a legügyesebb!

Alig ejtettem ki e könnyelmű szót, mellettem termett az édesapám. Bandinak éppen annyi ideje volt, hogy oda sziszegte a fülembe:

— Ezt maga megkésérli! Megissza a keserű levét...

ziséget, a hitetlenséget és a pornografiát Európa kincseinek nevezi.

A nyugati tulkultiváltság és a keleti kulturtalanság közös jellemvonása a nemzeti önbecsülés hiánya. Ami azonban nyugaton betegség, az keleten sznobság; a nyugat, midőn kiábrándul önmagából, kiábrándult az emberiségből. Ez tragikus. A kelet azonban csak önmagát veti meg, midőn a nyugat betegségért odaadja saját egészségét. Ez utálatos. A Balkán, ha egyszer megismerte Európát, eszerben hagyja önmagát és a nyugati műveltség kellemetlen parazitájává lesz. Európai emberek szájából, még kimondottan dekadensek is, sohasem hallani nemzeti hagyományaiknak és kultúrájuknak oly kicsinyítő kritikáját, mint robusztus oroszok, nagyérvágyu levantinusok és pirospozsgás magyarok szájából. A keleti bojár legfőbb büszkesége, ha véletlenül párisi járdataposónak nézik, a balkáni intellektuel pedig berlini homoszexuális kávéházakban látja az eljövendő kultura templomát. A külföld féktelen tulbecsüléséből következik, hogy a keleti ember a maga hazáját állandóan külföldi szemmel nézi és abból csak annyit fogad el a valóságban existálóknak, amennyiről tudomással bír az a kávéház, melyet ő Európának nevez. Pedig hát a nemzetek, a kicsinyek ép úgy, mint a nagyok, nem valamely nemzetközi páholyközönség kedvéért élnek és ágálnak, hanem a maguk történelmi küldetését teljesítik, akár irnak róluk a külföldi sajtóirodák, akár nem.

Ennyit az európaiakról és a balkániakról, a Balkánt természetesen mindig a szó kulturális értelmében véve. Az „ellentétes táborok” erőviszonyainak megítélését egyelőre lehetlenné teszi a kód, mondhatni keleti kód, amely eltakarja körvonalaikat. Nálunk elvi téren különben is furesza zürzavar uralkodik. Az elv ma még inkább csak jelszó, külső ornamens, olykor divateikk, a szellemi fényűzés egy neme, amely nem nőtt ki az emberek meggyőződéséből és nem is bocsátja le gyökereit a lelkükbe. Az elv, ha nem nyer kemény keretet valamely pártszervezetben, nem jár felelősséggel és nem kötelez semmire. Így magyarázható meg, hogy emberek, akik tegnap még a nemzeti demagógia vérengző janicsárjai voltak, ma már elavult babonaként mosolyogják meg a naciona-

lista hóbortot. És hogy polgáremberek, kiknek egész pozíciójuk a magánvagyon intézményének sérthetlenségére van fölépítve, fekete reakciót látnak minden nyilatkozatban vagy intézkedésben, mely a magánvagyon intézményének védelmét szolgálja. A szocializmussal kacérkodó és játszó mágus vagy plutokrata, aki a kapitalista rendnek („a munkaerő kiszorolásának”) köszönheti gazdagságát, továbbá a tudós tanár, aki mindent összeharásol, amit az állam külső dísz és anyagi előnyök dolgában nyújthat és aki hivatalos állásából lenézi és támadja az államot, ők a kormány-szubvenció után járó forradalommal együtt a magyar Balkán tragikomikus különlegességei.

Ez a szándékosan terjesztett kód ma még elhomályosítja sok jóhiszemű ember szemét is. A jövő egyik feladata lesz, hogy tisztazza a fogalmakat és hogy a néven nevezzen minden gyermeket. Ha ez megtörtént, akkor alkalmasint ki fog tűnni, hogy ennek az országnak ugyan nagyon sok a baja, azok a betegségek azonban, amelyekről ezuttal szó volt, nem a magyar nép, hanem egyetlen egy, különböző társadalmi rétegekből, felekezetekből és pártokból összeverődött csoport betegségei.

TANÜGY.

(—) Szabadságolás. Sófálvi György városi tanító azzal a kérelemmel fordult az iskolaszékhez, hogy tekintettel gégebajára, három havi szabadságot adjon egészsége helyreállítására. Ma tartott ülésében az iskolaszék teljesítette a kérelmet, de Múlek Lajos dr. megjegyzendőnek tartotta, hogy ha valamelyik tanító, — mint ma Sófálvi is, — helyzetén segitendő más állást vállal, akkor azzal indokolja meg kérését, hogy szabadságidő neki állásváltásra kell. Itt említjük meg, hogy Varjassy Lajos polgármester indítványára az iskolaszék 28 éven át volt érdemes jegyzőjét, Bonts Aurél halála felett jegyzőkönyvileg fejezze ki részvétét.

val. Fájó szívvel gondoltam arra, hogy vége a vakációnak s készülődnek diákok.

A harisnyakötéssel kinoztak akkortájt. Ott ültem a napos verendán ölbe tett kezekkel. Belépett Árpád. Bucsuzni jött — állítólag máhához. Én azonban biztos voltam, hogy hozzám. Végignéstem rajta és nem találtam oly kedvesnek. Hiányzott róla a kinőtt kicsi kabátja. Lomposnak, szélesnek, csúnyának tűnt fel a rendes kabátjában. Bosszantani kezdett, hogy miért is jött ide. Miért nem jött inkább Bandi? Az olyan apró kisasszonykáknak (s olykor a nagyoknak is!) imponál a férfi durvasága. E pillanatban az én hü szívem is a férfias Bandi felé fordult. Kitudakoltam a szolgától, mikor lesz az indulás. A kocsis az udvaron állt s a diákok körülötte tülekedtek, bucsúzódtak, csókolóztak.

Csak úgy véletlenül arra mentem én is, kezemben lógatva az elmaradhatlan harisnyát.

— Isten áldja, Éva! — kiabáltak a kis pajtasok felém.

Bandi a kocsiban felállva, nagy páthosszal emelte meg a kalapját:

— Én elmegyek, te itt maradsz, — Isten veled te kis malac!

A gyermekléleknek ez a naiv, bájos, butácska bosszúja megmutatta nekem az életet, a férfit, mely erejének tudatában éppen akkor követ el olykor brutalitást a nő ellen, mikor azt megbánással viszi feléje a gyöngédség.

Fejérváry Géza — az engesztelhetetlen.

— Kinos jelenetek. —

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, december 30.

A magyar delegáció tegnapi fogadásánál két érdekes kis epizód történt, amelyről ma sokat beszéltek a magyar főváros előkelő köreiben. Mindkét jelenet középpontján a darabont-testőrség jelenlegi parancsnoka, az egykori magyar miniszterelnök: Fejérváry Géza báró áll, akit az ugynevezett „nemzeti ellenállás” idejében tanusított magatartásáért sok igaztalan támadás ért a koalíció részéről. Azóta változtak az idők. Fejérváry báró még mindig *persona gratissima* az uralkodónál és egykori politikai ellenfelei nagyon szeretnék a dolgot úgy feltüntetni, mintha az 1904—905. években semmi se történt volna. Fejérváry Géza báró azonban amaz emberek közé tartozik, akik nem felejtene. Ennek bizonyosságát, még pedig feltűnő bizonyosságát adta tegnap is.

A delegáció tagjai és az udvari méltóságok, akiknek funkciójuk volt a fogadásnál, a trónteremhez vezető előcsarnokban gyűltek össze. Köztük volt Fejérváry báró is a darabont-testőrség díszes, ragyogó uj egyenruhájában. Majláth József gróf főrendiházi tag odalépett hozzá és megszólította:

— Gyönyörű az új egyenruhád kegyelmes uram!

Fejérváry báró éles pillantást vetett a grófra, aztán némi gunynyal hangjába válaszolt:

— Igen, elég szép, de mégse olyan szép, mint az *brossura*, amelyet rólam írtál.

A körülálló urak elmosolyodtak, Majláth gróf pedig zavartan emlékezett vissza, hogy külföldi lapokban több alkalommal élesen kritizálta a Fejérváry kormányzatot. Ezekből a cikkek közül később külön lenyomat készült és néhány ezer példányban került Magyarországra.

A másik jelenet minden szó nélkül folyt le, de sokkal fájdalmasabban hatott. Majdnem valamennyi jelen volt észrevette, hogy Kossuth Ferenc odalép a testőrkapitányhoz, hogy kezet szorítson vele. Mielőtt azonban a kézfogásra került volna a sor, Fejérváry báró *hirtelen hátat fordított* neki és bement a trónterembe. Ez a jelenet élénken emlékeztetett egy másik hasonló epizódra, amely a spanyol királyi pártisztelére adott udvari bálon történt. Akkor Kossuth Ferenc ezekkel a szavakkal fordult a véletlenül mellette álló Fejérváry Géza báróhoz:

— Hogy vagy kegyelmes uram?

Az egykori miniszterelnök fagyosan válaszolt:

— Amint tudja. Megbélyegezve!

Ezzel ott hagyta Kossuthot és tovább ment. Ez a megjegyzés a koalíció ama határozatára vonatkozott, amelyet Kossuth elnöklése alatt hozott és amelyben Fejérváry eljárását kiméletlen szavakkal bélyegezték meg. Miként az udvari bál alkalmával, úgy most is igyekezett Fejérváry kikerülni a találkozást egykori ellenfelével. Noha Kossuth véleménye azóta már némileg megváltozott. Fejérváry báróról és kormányzatáról a Mária-T erézia rend lovagja nem tudja feledni azt a bánásmódot, a melyben Kossuthék részesítették.

Nem hittem volna, hogy oly hamar fogom inni.

Edesapám igen türelmetlenül közeledett. Bizonyára sürgősen várta a választ.

— Hol csavarogsz? Megmondtam, hogy nagyon gyorsan itt légy! Hát már elődbe is kell jönnöm?

Láttam, hogy haragszik, édes apám. Vagyakozva néztem Bandi felé, hős lovagomtól, vártam, hogy kihuz a csávából. Fél szemmel Bandi felé néztem.

— No, mi a válasz? — sürgetett apám.

— Nem volt otthon!... szoltam kinosan,

— Hazudik! — szolt Bandi. Bácsi!

Ott se járt, Éva. Van egy órája, hogy itt beszélget az oláhhal, a juhbőrök árát tudakolja. Eleget mondtam neki, hogy siessen, tudtam, hogy a bácsi várja!

A szememet kimeresztettem a meglepetéstől, a lélegzetem is elakadt. Hogy nem szakad le a menybölt erre a hazug diákra. A Bandi arcán valami diadalmas, nyers öröm ült s benne volt a tekintetében a kérdés: No, hát csakugyan Árpád a legügyesebb fiú?

Edes apám rövidesen csak ennyit szolt felém:

— Hátra van a fekete leves!

Most meg már levest ígérnek! Pedig szavamra mondom: a lé is elég keserű volt, amit Bandi ígért s oly hirtelen le is kellett nyelnem.

E naptól kezdve haragban voltunk Bandi-

Betyárvilág Bars megyében.

— Az áruló vérnyomok. —

Távirati tudósítás.

Arad, december 30.

A Garam vidékén a csendőrség már régóta nyomoz egy bűnszövetkezet után, de csak most tudta elfogni annak tagjait, akiket egy esomó betörés, gyújtogatás terhel. Bajkán a Kärthy-féle kastélyba, amelyben most Hochberg József bérlő lakik, betörték, de a tettesek nyomára akadni nem tudtak. Most azonban egy szerencsés véletlen kezébe adta a csendőrségnek és a belügyminisztérium részéről kiküldött két detektívnek a rejtély kulesát. A betörés éjjelén a kastélyban csak a bérlő és ennek szobájával szemben egy másik szobában a fiatal ispán Faufedor Rudolf aludtak. Odább azonkívül a konyhában volt a cselédleány.

Az ispán éjjel arra ébredt fel, hogy a folyosón valaki hangosan jó reggelt kíván. Meggyújtotta a gyertyát és meglepetve látta az órán, hogy még egy óra sincs egészen; mire kinézett a folyosóra. Az ajtaja be sem volt csukva, nyitott ajtó mellett aludt és a kules kívülről volt a zárban. Látta, hogy négy-öt ember van a folyosón és gondolva, hogy nem jó szándékban járnak, hirtelen kicsapta a zárból a kulesot és visszaugorva a szobába, az ajtót belülről bezárta. A kint lévő emberek káromkodni kezdtek és az ispánnak úgy tetszett, mintha ajtaját fészegették volna; megrémülve lekapta a falról vadászfegyverét, mely söréttel volt töltve s odatartva az ajtó legvékonyabb része elé, elsütötte, mire kint valaki elsíktotta magát, hogy meglőtték. Ekkor a betörők elmenekültek.

Reggel vérnyom jelezte, hogy merre mentek, de aztán a nyomok elvesztek.

A bérlő két detektívet hozatott a fővárosból. Ezek és az értesített csendőrök lázasan kutattak egy hét óta. Megtudták, hogy Frankl Jakab dr. körorvost szőlőhegyre hívták beteghez, akinek lőtt sebe volt. Elindulva az új nyomon, csakhamar kiderítették, hogy az illető Szabó Lajos, fiatal felsőváradai molnárlegény, akkor kapta a sebet, mikor Faufedor ispán az ajtón kilőtt. A combjába furódott több sörét. A sebesült fiu bevallotta, hogy résztvett a betörésben s elárulta, hogy az egész bűnszövetkezet volt, amely több gyújtogatást és betörést követett el. Céljuk az volt, hogy a bajkai bérlőt, akiről úgy értesültek, hogy nagyobb pénzösszeget kapott, megölik s kirabolják.

A fiut a kórházba szállították és csakhamar egy esomó jobbmodu molnárt és gazdát tartóztattak le. Így Mancz István nagykálnai molnárt, ki állítólag a banda feje volt, s aki a betörés éjjelén Szabó Lajost előre tuszkolta a folyosón úgy, hogy az ispán ajtajába esett. Szabó István felsőváradai molnárt, Czimer Kálmán kiskálnai molnárt, Szűcs Károly kiskálnai gazdát, Balogh Károly felsőváradai cigányt, Bíró Lajos molnárlegényt.

Az a súlyos gyanu terheli a bajkai betörésen kívül a letartóztatottakat, hogy ők törtek be Csekey Dávid alsóváradai ref. pap lakába, hogy ők rabolták ki egy év előtt özv. Nagy Imréné házáat, hogy ők gyújtották fel Czimer József kiskálnai malmát s az alsóváradai és alsóbéli malmokat.

VIDÉK.

Galsa községben e hó 28-án volt a községi képviselőtestületi tagválasztás. A választást Valérián József vezette, mint elnök. Három párt küzdött egymással, megválasztott a mérsékelt elem: Kiss Sándor, Vank Tódor, Dragalina Tódor, Maha Flóra és Vantanyi György

rendes tagoknak, Maresinik János és Bragyán Flóra póttagoknak. Muszka község szintén e napon választotta községi képviselőit. A választást Hermann Gyula galsai áll. iskolai igazgató vezette, mint elnök, itt két erős párt mérkőzött, megválasztottak: K. I. Száv, Dumitan György rendes és Argvelán János póttagnak. Mindkét helyen a választás a legnagyobb rendben folyt.

Müller Gyula halála.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 30.

A különködő, nem mindennapi emberek sorába tartozott az a férfi, aki ma délelőtt hirtelen elköltözött az élők sorából. Müller Gyula aradi ismert háztulajdonos, ma délelőtt ötvennyolc esztendőskorában elhunyt. Müller Gyulát, aki testvérbátyja Müller Károly volt aradi képviselőnek, tegnap szélütés érte s ma délelőtt már örökre lehunyta a szemét.

Müller Gyula egyike volt a legismertebb aradi polgároknak. „Az aradi benszülött” név illette őt, amire Müller Gyula nem is kevéssé volt büszke. Szerette a városát: amilyen szerette, hogy a legutóbbi buszonút esztendő alatt nem is távozott el Aradról talán egy félnapra se. Három évtizeddel ezelőtt Buttyinban gyógyszerterápiát nyitott. Ő ugyanis okleveles gyógyszerész és állatorvos volt: gyógyszerész diplomáját a bécsi egyetemen szerezte meg. A buttyini patikát azonban nemsokára eladta, akkor, amikor feleségétől elvált.

Akkor beköltözött Aradra s azóta nem is mozdult ki a városból. Pénze kamatából s a Boros Beni-téri házának jövedelméből élt. Hosszu éveken át látható volt a Fehér Kereszt-kávéház egyik ablakmelletti sarokasztalánál, ahol már déli fél egykor helyet foglalt és késő délutánig ott olvasgatta a lapokat. Az utóbbi hetekben valamiért megnehezült a Keresztre és áttelepült a Központi kávéházba, de néhány nap múlva újra visszavándorolt.

— Én már csak ebből a sarokból tudom figyelni a világot, — mondta a konzervatív gondolkozású Müller Gyula, akinek eme kijelentése mögött volt is valami tartalom. Ugyanis ő valóban állandóan figyelte az eseményeket s eszöndes szivarozgatás mellett mindenről elmondogatta a véleményét. Akik nem ismerték, azt hitték, hogy semmi iránt se érdeklődik s unottan nézi az utcát. Ez tévedés volt. A szűkebb környezetéhez tartozók mondják, hogy éles megfigyelő képessége volt és semmi se került el a szemét. Mindenről tájékozva volt. Korán este hazament és eszöndes otthonában gyakran reggelig olvasott. És amit elolvasott, az mélyen bevésődött az emlékezetébe.

Bizonyos dolgokról sajátos véleménye volt s ahhoz makacsul ragaszkodott. Az ismerősei nem egyszer meginterpellálták például amiatt, hogy nagy vagyona mellett soha sem ment el fürdőhelyre, s nem szeretett utazgatni.

— Én egészséges ember vagyok — mondta — és aki nem beteg, annak legjobb nyaralóhely: Arad. Minek kaszálizsam én be magam a vonatba negyvennyolc órára, hogy aztán valahol Táljánországban kapjak egy kicsi szobát, sok poloskával — drága pénzért?

És nem is mozdult ki soha a városából, amelyett fölöttébb szeretett. Nagyon bosszantotta, ha hallotta, hogy Arad polgárságát évről-évre nagyobb teherrel sújtják. A pótdó minden újabb százaléka egy-egy tördőfés volt az ő polgári lelkének.

— Fönkre megy ez a város, — mondogatta — el kell pusztulni a lakosságnak.

A pótdó-gyűlöletből az adóhivatal iránt való ellenszenv is kifejlődött. A Boros Beni-téri háza miatt sok kalamitása támadt az adóhivattal. Az

utóbbi hetekben ragyogó arccal újságolta az ismerőseinek.

— Végre holdog vagyok.
— Mi az, t-lán főnyereményt csinált.
— Nem. Eladtam a házamat.
— Talán kétszer olyan áron adta, mint a mennyit megért?
— Nem a', olesón adtam el.
— Hát akkor miért örül?
— Mert most már soha sem lesz dolgom az adóhivattal.

Müller Gyula nem volt éppen vallásos férfi, de azért istenben hitt és hirdette is, hogy az isten félig teljesíti az emberek kérését. Ő ezt a következő esettel okolta meg:

Rendkívül szerette a Boros Beni-teret, mert évtizedekig ezen a téren lakott. Sokat is fáradozott annak a városrésznek fejlesztése érdekében.

— Meggyőződtem róla, — mondta — hogy ez a városrész csak akkor fejlődhetik, ha a Széchenyi gőzmalom és a Ländler-fatelep leég. Én az esti imámban mindig arra kértem az istent, hogy bocsásson tüzet a Széchenyi-malomra és a Ländler-fatelepre. Hosszu ideig azt hittem, hogy az isten nem teljesíti azok kérését, akik bizalommal fordulnak hozzá. Két évvel ezelőtt örömmel tapasztaltam, hogy az isten félig mégis teljesíti az emberek kérését. Két éve ugyanis leégett a Ländler-telep. Odafönt az egekben tehát mégis meghallgatnak bennünket, igaz, hogy — fél füllel.

Újabb betörés Buziáson.

(Betörés az adóhivatalba.)

Távirati tudósítás.

Arad, december 30.

Alig esendesegett le némileg a Délmagyarországi Gazdasági Bank buziási fiókindezétébe történt betörés által okozott izgalom, már ismét újabb szenzációs betörés esete foglalkoztatja Buziásfürdő község lakosságát. Az éjjel ismeretlen tettesek betörték a buziásfürdői adóhivatalba és ki akarták fosztani a pénztárt, de erre már valószínűleg nem maradt idejük, vagy munkájukban megzavarták őket. A nyomozás a legnagyobb eréllyel folyik. A szenzációs betörésről Temesvárról a következőket jelentik:

A buziásfürdői magyar királyi adóhivatalba az éjjel ismeretlen tettesek betörték. A betörést ma reggel a hivatalszolga vette észre, mikor takarítani akart a helyiségekben. Rögtön értesítette a községi előljárókat és a csendőrséget, mely azonnal nyomozni kezdett.

A helyszíni szemle alkalmával sikerült megállapítani, hogy a betörők éjjel az udvaron és árnyékszekén át a hivatal folyosójára jutottak. Az éjjeli látogatók jól fel lehettek fegyverkezve feszítőszerszámokkal, mert a szoba kettős vasajtáját, melyben a pénzt őrzik, a legnagyobb könnyűséggel felfeszítették és bejutottak a pénztárszobába. A szobába jutva, feldöntötték a pénztárszekrényt és ki akarták furni. Ezen munkájukban azonban úgy látszik megzavarták őket, vagy pedig már nem volt elég idejük, de tény az, hogy ismét elillantak, mielőtt a szekrényt feltörhették volna.

A vizsgálat megállapította, hogy a betörők többen voltak és cigányok lehettek. A boeszkornyomok erre engedtek következtetni. A pénztárnok rögtön megrovanosolta a pénztárt, amelynek tartalma teljesen érintetlen és ép maradt. A csendőrség erélyesen nyomoz, de eddig semmiféle nyomot nem talált, amelyen elindulhatott volna a tettesek kézrekerítésére. Erős a gyanu, hogy egy jól szervezett betörőbanda működik Buziásfürdőn.

Gyilkosság egy deci borért.

(Merénylő napszamosok.)

Távirati tudósítás.

Arad, december 31.

A fővárosban ma délből vakmerő gyilkosság történt. Két csavargó napszamos összetűzött a Budafoki-úton levő egyik koresma tulajdonosával, az összetűzés közben az egyik legnagyobb hidegvérrel lelőtte a szerencsétlen embert. A büntett elkövetésekor többen tartózkodtak a koresmában, a gyilkosoknak mindamellett sikerült elmenekülniök s eddig még nem kerültek kézre.

A cinikus módon elkövetett gyilkosságról a következő tudósításunk szól:

A Budafoki-úton, a 13577 helyrajzi szám alatt levő koresmába, amely Gilicza János tulajdona, ma délután egynegyed egykor beállított két munkáskülső ember. Az egyik, egy magas barna haresabajszerű ember, két deci rumot, a kisebbik egy fröccsöt rendelt. Mielőtt az italt elfogyasztották volna, megkérdezték miibe kerül.

— A rum hat krajcár, a bor kilenc krajcár, — mondta a koresmáros.

A jövevények drágállották az italt. A koresmáros, aki időközben kiment a másik szobába, odaszólt a nála alkalmazott özvegy Lederer Istvánnak, hogy vegye vissza a két idegentől az italt. Az asszony odament az asztalhoz, hogy teljesítse gazdája parancsát, de az idegenek nem engedték, hogy az előttük levő italt elvigye. Mikor gorombáskodni kezdtek az asszonnyal, Gilicse odament a söntéshez s kivett a fiókból egy revolvert. Megakart mutatni, hogy nem jó lesz kötekedni vele, mert fel van fegyverkezve. A két idegen nem ijedt meg a revolver láttára. Egész közel odamentek a söntéshez és a nagyobbik így szólt:

— Ha magának van revolvere, nekem is van.

Ezzel előrántott kabátja zsebéből egy revolvert és közvetlen közelből föbelőtte a koresmáros. Gilicse megtántorodott és belekapaszkodott a söntésbe, erre a csavargó még egyszer rálőtt. A golyó Gilicse agyába furódott. A szerencsétlen ember vértől borítva rogyott össze. A két idegen a hátsó ajtón kiugrott a szabadba és futni kezdett. A koresmában egy félreeső sarokasztalnál négy ácsmunkás ült, a kik üldözőbe vették a gyilkosokat, de nem tudták őket utolérni. Az egyik az összekötő vasúti hid irányában tűnt el, a másik a gázgyár felé menekült.

Azonnal értesítették a főkapitányságot, a honnan Krecsányi Kálmán detektív-főnök vezetésével egész sereg detektív ment ki a helyszínre. Megállapították, hogy a gyilkos gömbölyű kis kalapot, prémes kabátot viselt. A rendőrség lázasan kutatja a merénylőket.

Éjjel jelentik Budapestről: A rendőrségnek sikerült a délután folyamán a tetteseket kinyomozni. A tett színhelye mellett levő réten a rendőrök egy zsákot találtak, amelybe még négy zsák volt beletéve. Valamennyi zsákban a Glück és Braun cég jelzése volt.

A detektívek ezen a nyomon haladva felkeresték a céget, ahol a gyilkosban a személyleírás után Bartók Sándor 25 esztendő, néhány nap előtt elbocsájtott munkásra ismertek. A detektívek erre Bartók lakását kutatták fel, de a merénylő nem volt otthon. A szállásadónője azt mondta, hogy egész nap nem ment haza. Hosszas keresés után azonban a detektívek mégis megtalálták szeretője lakását.

Bartók eleinte tagadni próbált, de azután beismerte tettét és megnevezte bűntársát is. Elmondta, hogy állás nélkül van és utóbbi idő-

ben borzasztóan nyomorgott. Elhatározták tehát Szabó Horvát Pál barátjával, aki szintén sokat nélkülözött az utóbbi időben, hogy rabolni fognak és áldozatul Gilicza koresmáros szemelték ki. Azért volt revolverrel felfegyverkezve. Mikor a koresmába bementek, a helyiséget akarták jól megnézni, de a koresmáros eljárása annyira dühbe hozta, hogy megfélekezett magáról és agyonlőtte.

Bartókot és Szabó Horvát Pált a rendőrség letartóztatta.

VÁROS ES MEGYE.

A vármegye bizottságai.

— *Uj tb. főugrások.* — Aradmegye rendkívüli közgyűlése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 30.

Aradvármegye törvényhatósági bizottsága ma délelőtti rendkívüli közgyűlést tartott, amelynek egyetlen tárgya a vármegye bizottságának és választmányainak ujjaalakítása volt. A közgyűlés iránt meglehetősen csekély érdeklődés mutatkozott. Mindössze körülbelül 80-an jelentek meg. A bizottságba majdnem kivétel nélkül a régi tagok jutottak. A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Urbán Iván főispán reggel kilenc órakor nyitotta meg a közgyűlést. Bejelenti, hogy a közigazgatási bizottság öt tagjának járt le a mandátuma és ezek helyét be kell tölteni. A szavazatszedő bizottság elnökevé Kókas Józsefet, tagjaivá Habereger Györgyöt és Vásárhelyi Józsefet nevezi ki és elrendeli a szavazást.

A szavazás megejtése után ismerteti az eredményt. Leadatott összesen 76 szavazat. Kapott ebből

Bándidy Antal báró 76, Fábán László 76, Heinrich Sándor 76, Solymossy Lajos báró 76 és Zselensky Róbert gróf 75 szavazatot. A közigazgatási bizottság tagjaivá ezek választattak meg az 1911–12. évekre.

A központi választmány tagjai újabb három évre a következők lettek:

Bándidy Antal báró, Bohus Lajos báró, Bécsy Dezső, Czédly Károly dr., Csernovits Diodor dr., Darányi János, Friebeisz Miklós, Fábán László, Grammling Alajos, Heinrich Sándor, Habereger Béla, Issekutz Marcell dr., Keller Izsó, Kirileszku Gyula, Kintzig János, Károlyi Gyula gróf, Kókas József, Keresztes Gyula, Mittler Izidor dr., Öry Sándor, Purgly László, Pop C. István, Román István dr., Szathmáry Gyula, Schill József, Solymossy Lajos br., Seidner Bernát, Szántó Gyula, Török Gábor, Vaja Antal, Vásárhelyi József és Wittman János.

Az állandó választmány tagjaiul a javaslatba hozott nevekhez való egyhangú hozzájárulással a következőket választották meg: Almay Olivér, Bándidy Antal báró, Bohus Zsigmond báró, Bécsy Dezső, Csernovits Diodor, Czédly Károly dr., Fábán László, Friebeisz Miklós, Habereger György, Hamory László dr., Heinrich Sándor, Issekutz Marcell dr., Kintzig János, Kókas József, Károlyi Gyula gróf, Keresztes Gyula, Köpf János dr., Mayerhoffer Lajos, Nachtnabel Gyula, Pop C. István, Purgly János, Récsy Miklós, Solymossy Lajos báró, Szathmáry Gyula, Vásárhelyi Dezső, Vásárhelyi József, Wenckheim Frigyes, Wittmann János, Zselenszky Róbert gróf.

Ezután egyhangulag megválasztották a bírói választmány, a statisztikai bizottság, közegészségügyi bizottság, a népnevelési bizottság, közoktatási bizottság, megyei és járási mezőgazdasági bizottságokat.

A közgyűlés berekesztése előtt felszólalt Urbán Iván főispán és bejelentette, hogy kinevezési jogánál fogva Czédly Károly dr. és Köpf János dr. aradi ügyvédek tb. vármegyei főügyészekké nevezte ki.

Ezzel a közgyűlés véget ért.

Egy óra Tisza István szerkesztőségében.

★

Nem érdektelen kép az, amikor egy államférfi, akit egyformán becsülnék rajongó hívei és ádáz ellenfelei, máról holnapra újságíróvá válik. Mi több: újságszerkesztővé.

Tisza István beletanult egy-kettőre ebbe is. Pedig mi más, ha ő válik publicistává, mint ha a sajtó névtelen hősei végzik ugyanezt a munkát. Tisza oly exponált egyéniség, hogy minden sora, minden mondata dupla beszámítás alá esik. Belső is, ellenfelei is kettőzött figyelemmel boncolják minden kijelentését. Jaj neki, ha a munka gyors futamában elvett egy jelzőt, melléje vág egy kifejezésnek... Hány rést nyitna ezzel a félremagyarázásoknak, a támadásoknak!

Mikor Tisza, a Magyar Figyelő-nek fő szerkesztője, sajtó alá rendezi mondanivalóját, nem tollhoz nyúl, mint kollégái. Az ő tolla a gyorsíró. Fel s alá sétálva mondja tollba a Magyar Figyelő cikkeit. Egy sereg adat, amelyet vasszorgalommal gyűjtött, megadja a cikk reális alapjait. S ezeket az építőköveket fölépíti tiszta és világos logikájával, s körülfonta szónoki művészetének virágaival. Néhány séta a szoba szőnyegén s egymás után bontakoznak ki a cikk magvas szépségei. A gyorsíró meglepetten néz föl rá olykor-olykor: az ő mechanikus munkáját is megállítja egy percre e különleges tehetség ereje.

De ezzel Tisza még nem fejezte be egy-egy szám munkáját. Hisz mily szép volna, ha ezzel már meg is volna a lap! Most következik azonban a szerkesztő-munka kevésbé élvezetes része. Hozzák a nyomdából a cikkek kefelevonatait. Elsőrangú magyar publicisták, tudósok műveit. Tisza azzal a szeretettel veszi kezébe a hosszú korrektúra-íveket, amelyet minden igazi talentum iránt érez. Csakhogy az ő új feladata magasabbrangú: nemcsak elsőrangú cikkeket akar, hanem első sorban azt kívánja, hogy a lap minden közleménye annak a nagy alapgondolatnak legyen fényes kisugárzása, amelylyel a Magyar Figyelő a mi kultúránkat szolgálni akarja. Egy nagy veszedelmet vaskézzel hárít el a laptól Tisza: azt, hogy semmi pártpolitika oda be ne fészkelje magát. Hisz az új szerkesztőnek a célja az egész magyar értelmiség tömörítése. Nehéz program, mert kulturaprogram. Ezért kell Tiszának a nyomdai korrektúrákkal éppúgy foglalkoznia, mintha ő maga írná az egész lapot.

Természetes, hogy e sokféle munkában hű támasza, munkájának megosztója nem kisebb ember, mint Herczeg Ferenc, akinek a Figyelőben megjelenendő első számából közöljük mai vezércikkünket. Ő maga is elsőrangú képviselője a mi hazai kultúrának. Vezér és napszamos egy személyben. A Magyar Figyelő kéktapétás szobájában szövi a szálakat, amelyek az új revüt összekapcsolják szellemi életünk legkitűnőbb képviselőivel. És csodálatos: nemcsak Herczeg páratlan irodalmi tekintélye könnyíti meg neki ezt a munkát, hanem egy sokkal meglepőbb valami: összes jeleseink, mihelyest a tanácskozások és eszmecsereik folyamán megismerkedtek azzal, hogy mit akar és mit fog megcsinálni a Magyar Figyelő az ő havonként kétszer megjelenő két füzetét révén: rögtön a legnagyobb örömmel készeknek mutatkoztak a legmunkásabb közreműködésre. Hisz minden magyar ember érzi, hogy szükség volt már egy igazán intelligens magyar revüre, amely semmi politikai vagy irodalmi pártnak nem áll szolgálatában, hanem csak egyért küzd: a szerteszórt, széjjelforgácsolt magyar erők egyesítéséért.

Ilyenek a vezérek. Most következnek a redakció: a munkatársak serege. De már az eddig vázolt kép is eléggé bemutatja a metódust, ahogy a Magyar Figyelő készül.

TÖRVÉNYKEZÉS

§ **Uj törvényszéki elnök Szegeden.** A hivatalos lap holnapi száma közli, hogy a király Nagy Aladár dr.-t, a szegedi tábla elnöki titkárát, a szegedi törvényszék elnökévé nevezte ki.

§ **A szegedi ítélőtábla új elnöke.** Egy szabdkáról érkezett jelentés szerint Kray Istvánt, a szegedi ítélőtábla elnökét saját kérelmére át fogják helyezni Kassára, utódává pedig a király Gozsdu Elek temesvári főügyészt a kiváló író fogja kinevezni.

§ **Egy főkonzul szerelmi kalandja.** Berlinből írják: Az itteni ügyészséget érdekes zsarolási bűnügy foglalkoztatja, amelynek szereplői a berlini társadalom ismert tagjai. A zsaroló bűnszövetkezetnek két tagja, egy Strölu nevezetű magán-detektiv és egy Kaiser nevű leány már letartóztatásban vannak, míg a zsarolás tulajdonképeni tettese, egy bécsi házaspár szökésben vannak. Az egész ügynek passzív hőse D. berlini dúsgazdag főkonzul. Ez a gáláns kalandokat kedvelő ur nemrég megismerkedett egy Bécsből idekerült G. nevű házaspárral. Az asszony fiatal, fess, feltűnően szép, elegáns és kacér volt. A főkonzul udvarolni kezdett G. asszonynak és hevesen ostromolta a szerelmi ajánlataival. Az asszony hosszas vonakodás után behódolt a főkonzulnak és végül találatot adott neki egy berlini előkelő szállóban levő lakásán. A légyotlon váratlanul megjelent a férj is, aki műfelháborodásában alaposan megrakta a férjet és végül kártalanítás címén egy tizenötezer márkáról szóló váltót íratott vele alá. A másnapra lejáró váltót a főkonzul kifogástalanul be is váltotta. A G. házaspárnak ezután még sikerült a főkonzultól további körülbelül harmincezer koronát kizsarolni. A történetről valahogyan tudomást szerzett G. asszony egy leány-barátnője, Kaiser kisasszony, aki a titok birtokában szintén megzsarolta a főkonzult mintegy kilencezer korona erejéig, oly módon, hogy a főkonzul a szerelmi kaland nyilvánosságra hozatalával fenyegette meg. A főkonzul, aki családos ember, a botrányt elkerülendő, fizetett, mint a köles. Ennek dacára nemrég egy berlini folyóirat pikáns cikket közölt a főkonzul szerelmi kalandjáról. Erre a főkonzulnál jelentkezett egy Fröhlich nevű „hírlapíró”, aki ajánlkozott, hogy tízezer márka ellenében a sajtóban „elnyomja” a botrányt. A főkonzul újlag kötélnek állt és fizetett. Az egész ügy névtelen följelentés folytán az ügyészség tudomására jutott, amely vizsgálatot indított és Strölu magán-detektiv személyében kinyomozta a Fröhlich nevű ál-hírlapírót és úgy ezt, valamint Kaiser kisasszonyt letartóztatta. A zsaroló házaspár azonban idejekorán neszét vette a dolognak és megszökött Berlinből.

§ **Metzler Alfréd szabadlábán.** Jelentettük, hogy Metzler Alfréd, a Délmagyarországi Gazdasági Bank pénztárosát betörés gyanúja alatt letartóztatták. A letartóztatás ellen Metzler felfolyamodással élt és ennek folytán a temesvári törvényszék vádtanácsa ma szabadlábra helyezte.

§ **Megkorbácsolt udvarló** című mai cikkünkre vonatkozólag a szóban levő tanítótól a következő sorokat kaptuk: Én udvaroltam P. J. leánynak, de P. J.-t a rendőrség körözte, elfogta és egy éjszakát a rendőrségen töltött, mikor én ezt megtudtam, kijelenttem, hogy én mint tanító ilyenek után el nem vehetem. Ezért P. E. (P. J.-nek nővére), mivel hugát el nem vettem, kendőbe és homályba burkolózva hátulról megtámadott és 2-3-szor a kalapomra ütött és nem „arcára, fejére” mint azt a cikk írja, melyért a bíróságnál nem felmentették,

hanem beszüntették ellene az eljárást, mert én úgy kívántam. És egyben kijelentem, hogy ebben a dologban ez az utolsó szavam, melyben a dolog valódi tényállását írom le.”

§ **Felsőbb bírósági kinevezések.** A hivatalos lap holnapi száma közli, hogy a király Nyisztor Adorján gyulai, Ujvárossi Miklós tordai törvényszéki bírákat a kolozsvári táblához táblabírákká nevezte ki. Kinevezte továbbá Urban Adolfot, a nagyvárad kiriai címmel felruházott táblabíróként ugyancsak e táblánál tanácselnökké, Imrig Sándor nagyvárad táblabírónak pedig a kiriai bírói címet és jelleget adományozta.

Tudnivalók a népszámlálásról.

(Mik a kérdő pontok.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 30.

Holnap december 31-én éjfél tizenkét órákor minden eleven embert rubrikába fognak írni a népszámlálás biztosai. Harmincegyvenezer kinevezett biztos számlálja össze az ország husz milliónyi lakosságát, éppen úgy, mint tíz esztendővel ezelőtt. Ilyenformán nem újság a közönségnek a népszámlálás, de még se annyira megszokott dolog, hogy az alábbiakban röviden ne ismertethessük a népszámlálás fogantatásának módjait.

A népszámlálás legfontosabb nyomtatványa a számlálólap, a melyen a kérdések száma talán tulsoknak látszik, de ennek magyarázata az, hogy a mi soknyelvű és a társadalmi alakulás stádiumában lévő országunkban több közérdekű viszonyra kell világot vetni, mint másutt. Nagyfontossága a számlálólapon a születési időre vonatkozó kérdés, mert az életkor adatai eddig mindig hiányosak voltak. A gyermekek számát nem indiszkrécióból kérdezik a számláló-biztosok, hanem azért, hogy a házasságok termékenységről és így a sokat vitatott egyke rendszerről nyerjenek adatokat.

A vagyonossági kérdés a legterjedelmesebb része a számlálólapnak, de ebből nem kell arra következtetni, hogy a számlálólapnak valami köze lesz az adóemeléshez. Törvény intézkedik, hogy a számlálólap adatai adókivetésnél felhasználhatók ne legyenek, ilyesmitől tehát nem kell félnie a közönségnek. Az ország műveltsége színvonalának emelkedésére nézve jóleső meglepéssel konstatahatjuk, hogy a számlálólap most már nem elégszik meg az írás-olvasás ismeretének tudakolásával, hanem a magasabb iskolai képességre is kiterjeszkedik. Egyéb kevésbé jelentékeny kérdések ezek foglalnak helyet a számlálólap egyik oldalán.

A számláló lapok másik oldala tartalmazza a választójog reformjához szükséges kérdéseket. Ezt az oldalt kizárólag a 24 éven felüli férfiakra vonatkozólag kell kitölteni. Van a kérdések közt egy pont a mely talán vizsáznak tetszik, de az ország bizonyos részeiben jogosult: az, hogy a lakásban nem élnek-e együtt valamely haziállattal. Az egyéni számlálólapon kívül házi és községi gyűjtőívek vannak, melyeket a háztulajdonosok, illetőleg községi előjárók töltenek ki.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— — —	357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — —	151
Kiadóhivatal és hirdetési osztály	— — —	151
Nyomda	— — —	151

Gyilkosság a béke-vacsorán.

— Vérontás a tehén miatt. —

Távirati tudósítás.

Arad, december 30.

A nagybárodí hegyek között vérfagyasztó kegyetlenséggel ölte meg régi haragosát egy házaspár. Zord és sötét regényekben élnek hasonlatos lelketlen emberek: barátságot mutató vacsorára hívták az áldozatot és a lakoma utolsó fogásaként a háziasszony megforgatta a vendég szívébe a kést.

Egy kis hegyi telepen, Nagybárodtól 7 kilométer távolságra, Izvorhelyen történt ez a falusi dráma. Itt él Filipcsik Mátyás és a felesége, Roják Róza. Közeli szomszédságukban lakott egy fiatal gazda, Munka János. Még a nyáron történt, hogy a Munka tehene betévedt a Filipcsik Mátyás lucernás kertjébe. Bizony a tilosba került tehén lekopaszította jó darabon a finom lucernát. Lett is nagy veszedelem. Filipcsik és Munka János keményen összepereltek, nem kimélték egymást.

A nagy veszedekés után hónapok teltek el, nem beszéltek egymással. Tegnapelőtt váratlanul átszólt a sövényen Filipcsik Munka Jánoshoz:

— Tartod-e még haragot?

— Nekem nincs okom rá, — felelt János.

— Béküljünk hát ki! — ajánlotta Filipcsik. — Mulik az öreg esztendő, muljon el a haragunk is.

— Megbékélhetnénk, — fogadta az ajánlatot Munka János.

— Gyere át akkor vacsorára holnap, Aprószentek estéjén, a feleségem csinál egy kis békavacsorát ...

Munka János elfogadta a meghívást. Másnap este — tegnap — átment Filipcsikéhez. Egészen véletlenül vele ment az öccse, a 17 éves Gyuri is. Filipcsikné serényen forgott a konyhán a gulyás mellett kegyetlen terített főzött. Vidáman folyt le a vacsora. Filipcsik meg a felesége nagyon szíves arcot mutattak. Munka János mitsem gyanított, jókedvűen evett, vidáman poharazott.

— Ugye jó bor? — kérdezte a házigazda.

— Sose ittam jobbat.

— Nem is iszol! — kiáltotta Filipcsik és megragadta a vendég két karját. Lefogta a hatalmas embert. Ugyane pillanatban felkapta Filipcsikné az asztalról a hatalmas konyhakést, melyet előre odakészített. És a vendég mellébe dőfte a hegyes pengét.

— A tehened se legel a kertemben! — sivitott az asszony.

Ez az egyetlen döfés megölte Munka Jánost. Élettelenül terült el a széken. Az öccse, Gyuri segíteni akart a bátyján, rávetette magát a végrengző asszonyra. De már ugyanis hiába, halott volt a bátyja. Filipcsikné pedig a késsel úgy összevagdalta a legény kezét, hogy tehetetlenné váltan vérezve menekült a tragikus végű vacsoráról.

A kegyetlen gyilkosság híre hamar szétfutott a faluban. Az előjáróság emberei őrizet alá vették Filipcsik Mátyást és gyilkos feleségét. Telefonáltak a nagybárodí csendőrségnek és a nagyvárad kir. ügyészségnek is. Koczka csendőrmester még az éjszaka kiment Izvorhelytelepre és letartóztatta a gyilkosokat, Nagybáradról Kérchy Péter dr. vizsgálóbíró és Szolnok Jenő dr. kir. ügyész mentek ki a helyszínre.

MULATSÁGOK.

(=) Az Aradi Kereskedők Köre Szilveszter-estélye. Az esztendő utolsó napján, szombat este a Központi-szálló nagytermében tartja az Aradi Kereskedők Köre Szilveszter-estélyét. Az estélyt bevezető műsor a következő:

1. Felolvasás, tartja: Pártos Szilárd. 2. Férjhez mennék, magánjelenet, előadja: Eiser Dóra urhölgy. 3. Szavaltatok: a) Biró előtt. b) Jelenet a menyországban, előadja: Polgár László. 4. Énekszámok: a) Keringő a Mary-Ann operettből. b) Küldjék be a Rezsint. c) Van benne valami... éneklő: Füredi Vilma urhölgy, zongorán kíséri: Tilger Árpád ur, az aradi nemzeti színház karmestere.

5. Elő-plakátok: a) Buchsbaum és Társaság, Arad. (Schönberger Zoltán.) b) Littyke-pezső. (Balla Hajnal urhölgy és Vass József.) c) Pálma-kaucuk. (Künstler Ernő.) d) Animó-sec. e) Domán Sándor szövegáruház. (Raskó Ilus és Szántó Hédi urhölgyek, Glück Andor és Hacker Adolf.) f) Bika-sör, Ujarad. (Lichtig Oszkár.) g) Törley-pezső. (Török Sári urhölgy.) h) Földes, Margit-erém, Arad. (Hacker Gizi urhölgy és Lebovits Aladár.) Az elő-plakátok előadása közben Eiser Ernő fog zongorán játszani.

A műsort, amely pontban 9 órakor kezdődik, tánc követi. Belépő-díj: személy-jegy 2 korona, család-jegy 5 korona. A mulatság tiszta jövedelmét az aradi kereskedők háza építési alapja javára fordítják s erre való tekintettel felülfizetéseket és jegy-megváltásokat köszönettel fogad a Kör elnöksége.

(=) Szilveszteri Fehér Bál lesz a Ipartestület nagytermében szombaton este. A mulatság fél 9 órakor kezdődik. Belépő-jegy 1 kor. 60 fillér.

(=) A békéscsabai evangélikus hölgyek január hó 7-én, szombaton a vigadóban, a Luther-szobor alapja s a Rudolf-főgimnáziumi alumneum javára zártkörű táncmulatsággal egybekötött hangversenyt rendeznek.

(=) Az eleki urleányok ez év utolsó estéjén dec. 31-én a helybeli „Nagy Szálloda” összes termeiben, Mahler Adám nagybirtokos fővédnöksége alatt működvelő előadással és hangversenynyel egybekötött zártkörű silveszter estélyt rendeznek.

(=) Az aradi waggongyári dalkör közhírré teszi, hogy 1910. év szilveszterestélyén a „Városi-gei vendéglő összes termeit, — az elmúlt év néhéz küzdelmeiben megbetegedett kedélyek gyógyítása céljából, a kor kényes igényeinek mindenben megfelelő Szanatóriumná átalakítja. A jelentkező tisztelt vendégek az eddig páratlan hatású műsoros-estély szórómával fognak kezeltetni s amennyiben ennek várt hatása hamosan nem mutatkozik, izasztó táncokra alkalmaztatik másnap reggelig. Kezelési költségek: szénélyenként 1 korona 20 fill., családönként 3 kor., karzati szemlézők 50 fillért fizetnek. A felvétel esti 9 órakor kezdődik. Bevált módszerünk tekintetében szavatoaságot vállalunk és ha mégis akad valaki, akin kezelésünk nem segít, az visszakérheti a kezelési költséget (ha meri) a penztárnoktól. — A talpalávalót egy helybeli elsőrendű zenekar huzza Egyéb tudnivalók a helyszínen. Az intéző-bizottság. Műsor: Zoltai M. Szabadságdal. Éneklő: a waggongyári dalkör. Kuplák. Éneklő: Mayer Antal, zongorán kíséri Kovács Gyula ur. Kissoday G. Tréfás népdalegyveleg. Éneklő: a dalkör. Hubert S. Az antiakoholisták alakuló közgyűlése. Magánjelenet. Előadja: a szerző. Angyal A. dr. Amerre én járok... (Népdalegyveleg) Éneklő: a dalkör. Vónósnegyes. Előadja: Zoltai M. karnagy (I hegedű), Drágits Ferencz (II hegedű), Dávid Sándor (mélyhegedű) és Kárpáti Károly (Cello). Szindarab Bivaly Muki házassodik. Bohózat 1 felvonásban. Irta: Tábori Emil. Rendező: Kelly László. Sngó: Kussera János. Karoc dalok. Ének kettős. Előadja: Kosek István és Tamásovits Ferenc, zongorán kíséri Zoltai M. karnagy. Lányi E. Uj karoc nóták. Éneklő: a dalkör. Kuplák. Éneklő: Mayer Antal, zongorán kíséri Kovács Gy. a) Szántó F. Dikhely, kukhely! b) Lengyel Miska. Durbints sógor... Éneklő: Kaun János. Hetényi Heidelberg A. A zsidó tüskölő. Előadja: Hubert Sándor, zongorán kíséri Zoltai M. Kossovits I. Kinaiifluenza szerenád. Előadja: a waggongyári dalkör 6 tagja. Kuplák. Éneklő Mayer Antal, zongorán kíséri Kovács Gy. Conferál: Drabek Lajos. Az éjféltor tabló.

A trónörökös nyilatkozata.

— Visszavont cáfolat. —

Lávirati tudósítás.

Arad, december 30.

Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök tegnapi audienciájáról eltérő közlemények jelentek meg egyes lapokban. Az egyik értesülés szerint, amelyet mi is közöltünk, a trónörökös rámutatva a katonai kérdések mulhatatlanul szükséges megoldására, olyan kijelentést tett, hogy Magyarország a katonai reform megoldásával visszanyerné politikai presztizsének azt a fényét, mely az utolsó években kissé elhomályosult.

Ezt a jelentést úgy ellenzéki, mint munkapárti körökben élénken kommentálták. A Távirati Iroda az előbb említett értesüléssel szemben ma délelőtti kiadásában a trónörökös nyilatkozatát enyhébb formában adta közre, de ezt a cáfolatot még a délelőtti folyamán visszavonták.

A Magyar Távirati Iroda ma délelőtti a következő közleményt adta ki:

Miután a miniszterelnök audienciájáról Ferenc Ferdinánd trónörökösnel eltérő híresztelések jutottak nyilvánosságra, a Magyar Távirati Iroda felhatalmazást nyert, hogy az audienciáról autentikus tudósítást közöljön. A tudósítás a következő:

Ferenc Ferdinánd trónörökös kegyesen fogadta a miniszterelnököt, aki a politikai helyzetről beható jelentést tett. Szóba került a véderőreform is és a trónörökös a beszélgetés során annak a reményének adott kifejezést, hogy az országgyűlés ezeket a javaslatokat komolyan fontolóra fogja venni és el fogja fogadni, miután ezek a javaslatok a monarchia nagyhatalmi állásának nélkülözhetetlen feltételei és Magyarország jövőjét is szolgálják, presztizsét emelik. Ezt pedig — mondá a trónörökös nagy nyomatékkal — az ország érdekében szívből kívánom.

Délben azonban a miniszterelnöki sajtóiroda tudatta a lapokkal, hogy a M. Táv. Iroda kiadott kommunikéjét a kormány nem tekinti a magáénak.

Vagyis, a nemzeti presztizsről tegnap kiadott nyilatkozat érvényben marad.

Bécsből jelentik: Beavatott politikai körökben kommentárokkal kísérve élénken tárgyalják a trónörökös budapesti látogatását és az ezen látogatáshoz kapcsolódó nyilatkozatokat. Tudni vélik, hogy az udvar körében melegegedést keltett a trónörökös szereplésének módja, s amint tudomásul vették, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös a delegátusoknál szimpatikussá vált, meg voltak felőle győződve, hogy a szimpátiának visszhangja keletkezik a közvéleményben. Akadtak, akik emiatt már féltékenykedni kezdtek Magyarországra. Az utolsó pillanatban azonban a hangulatban hirtelen fordulat állott be. Az a kommuniké, amely a budapesti Pester Lloyd és egyidejűleg a bécsi Neue Freie Presse estilapjaiban a miniszterelnöknek a trónörökösnel való kihallgatásáról megjelent, az egyik helyen boszankodást, a másik helyen kárörömet keltett. A nyilatkozatok, amelyek mint a trónörököstől eredők a kommunikében foglaltatnak, nagy visszatetszést keltettek és közzétételüket vagy tapintatlanságnak, vagy szándékos rosszakaratnak minősítik. Konstatálják azonban, hogy a kommunikével alaposan elrontották a trónörökös budapesti sikerét.

A kultura szolgálatában.

— Az országos Magyar Iskola-Egyesület aradi fiókjának választmányi ülése. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad december 31.

Egy évvel ezelőtt az „Aradi Nemzeti Szövetség” hosszabb tárgyalásokat folytatott az „Országos Magyar Iskola-Egyesület” vezetésével s ennek az lett az eredménye, hogy a Nemzeti Szövetség 1909. december 23-án beleolvadt az Iskolaegyesület kebelébe, mely ugyanakkor megalakította aradi fiók-egyesületét.

Mindenesetre egy év nagy idő bármely egyesület életében különösen akkor, ha olyan eredményes munkásságra tekint vissza, mint az Iskola-egyesület. Rákosi Jenő elnök és Szudy Károly igazgató a cél érdekében arra törekedtek, hogy az aradi fiók testületet minél jobban megerősítsék. E ténykedésüket igazolja, hogy egy év leforgása alatt 2336 koronával járultak a megerősítéshez, míg ezzel szemben 86.20 koronát juttatott százalékokban a fiók a központnak.

Az aradi választmány tagjai ma délután 5 órakor tartották meg gyűlésüket a városházán, amely alkalommal Lőcs Rezső elnök beszámolt arról, hogy az „Országos Közművelődési Tanács” az ingyenes munkás-előadások honorálására 500 koronát bocsájtott rendelkezésre. Ezeket az előadásokat vasárnap délelőttönként rendezi az egyesület az Apolló-színházban, de tervbe vették azt is, hogy a tanulóifjúság részére hetenkint egyszer rendeznek előadást. Felolvasták Nagy János gáji igazgató-tanító levelét, aki értesítette az elnökséget, hogy a népkönyvtárat szervezte s az elnökség által 1408 korona értékben szállított könyveket a községi iskola egyik termében elhelyezte s azóta a gáji lakosok azt gyakran veszik igénybe. Cziráky Márton aradi igazgató-tanító is hajlandó egy népkönyvtár szervezésére. Ez előterjesztést az elnökség magáévá tette s így Aradon az említett gáji- és ujtelepi népkönyvtárakon kívül a harmadik is létesülni fog.

A gyűlésen szóba került az analfabéta tanfolyam létesítése, melynek vezetésére szintén Nagy János gáji iskola-igazgató vállalkozott. A tanfolyamnak jelenleg 30 hallgatója van, az írószerekről s a tankönyvekről az igazgatóság gondoskodott.

A csipkeverő tanfolyam ügye is tárgyalás alá került. Ezt az életrevaló eszmét Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő penditette meg. A választmány egyhangulag elhatározta, hogy ebben az ügyben január 8-án értekezletre hívja meg az érdekelt szülőket s a tanfolyamon részt venni akarókat. Az első ilyen összejövetel a Fürj-utcai állami elemi iskola munkatermében lesz. Az oktatást — úgy, mint annak idején részletesen megírtuk — Berzy Amália magyar-pécskai községi óvónő végzi, aki ebben a szakmában elismert szaktekintély. A tanfolyam díja 2 korona, míg az eszközöket és az anyagokat az egyesület vezetősége szerzi be. E nagyarányu vállalkozás igazolja legjobban, hogy a fiók-egyesület az anyagi áldozatok elől sem zárkózik el, különösen akkor, amidőn kenyérkereseti forrást akar nyújtani a szegényebeknek.

Lőcs tanácsnok a választmányi gyűlés bekezdése előtt indítványozta, hogy Rákosi Jenő igazgatósági elnöknek és Szudy Károly ügyvezető-igazgatónak kifejtett tevékenységükért jegyzőkönyvi köszönetet szavazzanak. Az indítványt a jelenvolt tagok magukévá tették és Rákosi elnököt a következő szövegű sürgönyvel üdvözlötték:

„Az Országos Magyar Iskola-Egyesület” aradi fiókja mai választmányi gyűléséből kifolyólag örömmel ragadja meg az alkalmat, hogy Méltóságodat, egyesületünk kiváló vezérért, mindannyiunk büszkeségét mely szeretetnek és ragaszkodásának kifejezésével üdvözlje. Lőcs Rezső elnök, Záray Jenő titkár.”

A gyűlésen megjelentek a tisztikaron kívül: Sarlot Domokos, Adler Andor, Dániel László, Kovács Vince, Kehrér Károly, Czobor Ottó.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Cigányszerelem, operett. B) bérletszűnet.

Vasárnap: Délután mérsékelt helyárakkal: *Karin Anna*, dráma. Este rendez. helyárakkal: *Cigányszerelem*, operett. C) bérletszűnet.

Cigányszerelem.

Regényes operett 3 felvonásban. Írta: Willner és Bodaneky. Zenéjét szerzte: Lehár Ferenc. Fordította Gábor Andor. Bemutató előadás.)

Lehár Ferenc kifogyhatatlan bőségszarujaiból ma ismét új melódiákat kaptunk. Bűbájos dalok egész áradata tör elő a zenekarból, és nem tudjuk mit csodáljunk jobban, a melódiák üdőségét, megkapó báját, vagy a csodálatos hangszerelést, melynek ma legnagyobb mestere Lehár Ferenc.

Már a nyitány megkapja a hallgatóságot szinte operai szárnyalásával, szimfonikus gazdagságával, melynek komoly tónusába megkapóan illeszkednek a magyaros motívumok. És a nyitány után egymást követik a szebbnél szebb dalok, fülbemászó melódiák, melyek első hallásra megkapják az embert, és kitörülhetetlen emlékként maradnak meg bennünk.

A Cigányszerelem remek partitúrája méltóan sorakozik Lehár többi nagy és maradandó sikert aratott operettjéhez és a nagy komponistának nem kevesebb babért és kincset jelent ez a műve, mint az előzőek.

A darab librettója nem konzseniális a zenével, de mindenesetre olyan munka, amely egyrészt Lehárt inspirálta, másrészt jóval felüláll a tucat librettókon. Egy hódító cigánymuzsikusszerű szerelmeit tárgyalja érdekes meseszöveggel, és ötletes scenirozással. Maga az a tény, hogy magyar cigányt szerepeltetnek, adta az alkalmat Lehárnak a magyar zenei motívumok felhasználására és a magyar zene így ismét sikerrel hódítja meg a világot.

Az aradi előadás egyike volt a legkiválóbb, a legélvezetesebb operett előadásoknak. Mindenre kiterjedő gondossággal hozták színre a Cigányszerelemet és a tökéletes előadás jubiléus előadásra predesztinálja Lehár kiváló munkáját.

A magán szereplők kivétel nélkül művésztük legjavát ragyogtatták. Wlassák Vilma Zorika szerepében fenomenális tökéletességgel énekelt és minden egyes énekszámával frenetikus tapsra ragadta a közönséget. Dióssy Nussi toalettjeivel hódított. Tökéletes divatkép volt a fiatalság és szépség ragyogó pompájával hatványozva. Temperamentumos jó kedvvel játszott, énekével és táncával nagy sikert aratott, a harmadik felvonás mulató jelenetében azonban meglátszott, hogy Dióssy a privát életben a polgári erényeknek hódol és nagyon ritkán rendez duhajkodás számba menő mulatságokat. Rontai Boriska Jolánja végtelen kedves. Az első felvonásban a Csányi Mátyás által komponált csárdással óriási sikere volt, épúgy a második felvonásban a Vassal játszott páros jelenetben, melyet hatszor kellett megismételniük. Cseh Ferenc Józsi cigány szerepében

nagyszerűen énekelt. Huszár Boleszku ének-számainak tökéletes művészettel interpretálta, rászolgálva a közönség lelkes tapsaira. Heltai, Polgár jóízű humorral gondoskodtak a közönség szórakoztatásáról.

A minden tekintetben tökéletes rendezés Kulesár kitűnő izlését dicséri.

A zenekar Csányi Mátyás mesteri vezénylete alatt kitűnően működött és az operett sikeréből javarészt illeti a zseniális karmestert, akit a nyitány után zajosan megtapsoltak. — Lehár operettjében fontos szerep jut a hárfának, melyet Longhi Eugenia hárfaművésznő játszott a legtökéletesebb művészettel. Elismeréssel emlékezünk meg Berger Károlyról, a nagy talentumu fiatal hegedűművészről, Unger tanár zseniális tanítványáról, aki mesteri tökéletességgel játszotta a színpadok mögött a magyar hegedűszólt. Gyurkovitsnak és kitűnő zenekarának is elismerés jár pompás játéukért, mely-lyel sokban járultak a sikerhez.

A közönség nagy tetszéssel fogadta az új-donságot, melynek bemutató előadása éjjel fél tizenkettőkor végződött. Itt ott rövidíteni kell a darabon, hogy a túl hosszú előadás ne essék a siker rovására.

H. G

* Ujházi Ede vendégszereplése Aradon. A színházi bizottság mai ülésén Szendrey Mihály elmondotta, hogy Ujházi Ede jubileumán felvetődött az az idea, hogy a mester mindama színpadokon, ahol vendégszerepelt, bucsuzóul egy-egy előadás keretében ismét fellépjen. A jubiléus azonban Debrecen és Arad kivételével sehol sem akar többé vendégszerepelni. A színházgató arra kérte a bizottságot, hogy a nagy művész eme nevezetes ünnepén hivatalosan vegyen részt. A bizottság eleget tesz a kérelemnek. Valószínű, hogy a bizottság veszi kezébe a rendezést és nagyobb arányú ünnepség keretében röjje le az aradi közönség halálját azokért a felejthetetlen estékért, melyeken Ujházi művészetében gyönyörködhetett a város publikuma.

* A színházi bizottság ülése. Ma délután öt órakor Varjassy Lajos polgármester elnöklésével néhány percig tartó ülést tartott a színházi bizottság. Szendrey Mihály színházgató kérelmére megengedték, hogy a nyári színházban az előadási időszak befejeztével, attrakciókat léptethessen fel és mozgóképeket mutathasson be. Mandl Vilmos dr. jelentést tett a neki bírálatra kiadott „Koldusleány” című operetről, melyet néhai Sperber Frigyes írt. A bíráló úgy a librettót mint a zenét és a hangszerelést meleg elismeréssel illeti és előadásra alkalmasnak ítélte. A darabot az elhunyt örököseinek adja ki a bizottság. Szendrey igazgató bemutatta Tihanyi A. P. „Móric bácsi” és Klement Alajos: „Leányszöktetés” című darabját, melyeket 6 előadásra alkalmasnak tart. A bizottság megbízott az igazgató ítéletében és nem tartotta szükségesnek, hogy valamelyik bizottsággal is megbíráltassa.

* A tárlatról. Aradváros finomodott izlésű közönségének művészetpártoló hajlandóságát bizonyítja az a tény, hogy nemcsak igen sűrűn látogatja a Képző- és Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállítását, hanem szorgalmasan vásárolja is a műalkotásokat. A karácsonyi és újévi ünnepek alkalmából nem is képzelhető nemesebb és izlősebb ajándék, mint a művészi alkotás, mely maradandó lelki élvezetek forrása, mely ha igazán művészi munka az idővel értékében csak növekedhetik. Az utóbbi napokban a következő képvásárlások történtek: Bruck Miksa — Zborai városrészlet képét megvette Montagha Manó, Kilyi Lajos — Iszik a barna, Havas Béla —

Anyai szeretet — Tamási Miklós — Késő délután című művét megvette Wittich Sándor, Kaszkel Jenő — Tuniszi-utca képét megvette R. H.

A tárlat egy feltűnést keltő és igen nagy elismeréssel találkozott szoborművel gyarapodott. Albert Andor aradi szobrász művész kiállította Andrányi Csiri báró szobrát, mely a jeles művésznek rendkívül sikerült alkotása és a melynek formái különösen márványban fognak még művésziesebben érvényesülni.

* Magyar Figyelő. Tisza István gróf és Herczeg Ferenc folyóiratának a Magyar Figyelőnek holnap jelenik meg az első száma. Az új lap első cikkét, amelyet ma lapunk vezetőhelyén közlünk, Herczeg Ferenc írta. Tisza István gróf a drágaság körül címen írt hosszabb cikket, amelyben a drágasággal és a miatta keletkezett elégedetlenséggel foglalkozik. A cikk végén kijelenti, hogy a kérdés megérdemli, hogy több alkalommal újból és újból visszatérjenek rá. A mezőgazdák, iparosoknak és kereskedőknek kezét kell fogni és a kérdés megoldását nehezíti az, aki annak tárgyalásába belekeveri bármely osztály gazdasági szempontjait. Bárczy István dr. budapesti polgármester a népiskolák államosításáról írt cikket, Gárdonyi Géza tárcát írt a lapba, míg Kenedi Géza cikket a feminizmusról. Cholnoky Jenő a tartós államalakulásról, Alexander Bernát a kritikáról, Ambrus Zoltán a színházról, Lika Károly a képzőművészetekről írt cikket az új lapba, amely szemle rovatában Mikszáth utolsó kéziratát közli.

* Az Uránia színház ismét válogatott szenzációkkal biztosítja a közönség érdeklődését. A legújabb és legkiválóbb mozgófényképprodukeciókat halmozta fel mostani műsorán. A közönség egyhangú dicsérettel illeti a műsor minden egyes képét, melyek közül a Boldogság ára című gyermektragédia városszerte beszéd tárgyat képezi, az Elvesztett játszma az élet tragédiáinak mesteri beillesztése a természetbe, A lejtőn című dráma pedig nagy hatást gyakorol a színjátszó mesteri produkeciójával. A látványosságok közül Berlin pompás látkepe kapja meg legjobban a nézőt. A hatalmas világáros legszebb részletei, gyönyörű terei, palotái vonulnak el a nézői szemek előtt. Damaszkus egzotikus látkepe a másik megkapó természet utáni felvétel, mely méltó pandanja a berlini felvételnek. Újév napján meglepetésszámba menő új műsort mutat be az Uránia. 241

* Szilveszter-est az Apolló-színházban. Az ó-esztendő kedélyes bucsuztatásában s az új-esztendő vig fogadtatásában az Apolló-színház is kiveszi részét. Erre az alkalomra a színház igazgatósága legfrappánsabb bohózatokból állította össze a műsort. Minden egyes kép könnyekig kacagtatja a nézőt s így a műsor végigélvezésénél kedélyesebb szórakozást nem találhat a közönség. Az előadások délután fél hat órakor kezdődnek s szüntelenül egész éjjelután 2 óráig fognak tartani, úgy, hogy a közönség bármilyen időközben felkeresheti a színházat, s nem lesz kitéve a szünetközi várakozásoknak. Az eredetien ötletes, mulattató képeken kívül egyéb meglepetés is vár az Apolló-színház közönségére. Az esti és az éjjeli előadások alatt minden ötvenedik belépő egy üveg finom pezsgőt kap újévi ajándékba. A színház igazgatósága a legnagyobb szigorral őrködik a felett, hogy a szerencsés belépők, akikre az ötvenedik szám esik, bárkik is legyenek, megkapják az ajándékot. Az Apolló-színház igazgatósága a felsorolt kedvezmények mellett is fenntartja a régi helyárakat. 4458

HIREK.

— **Időjárás.** Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 31-én az időjárás: Változás nem várható.

— **A trónörökös elutazása.** Budapestről jelentik: Tegnap délután két óra harminc perckor indult el a bécsi gyorsvonat, a melynek első vagonját a trónörökös számára tartották fenn. Az indulás előtt a rendesnél nagyobb élénkség uralkodott a nyugati pályaudvaron. A várótermek veszedelmesen zsúfoltak voltak, a peronon alig lehetett járni, úgy feketéllett a sokaság. Jelzik a vonat indulását. Schmidt rendőrfelügyelő és a detektívek utat csinálnak a fenséges urnak és míg a váróteremtől a vagonjáig haladt, egyetlen „éljen” se hangzott el. Voltak, akik kalapjukat megemelték, azoknak szívélyesen, kedvesen szalutált a trónörökös. — Elindult a vonat. Ferenc Ferdinánd levette a köpenyegét, letette a esákóját és bevonult a vagon lelegején lévő szalonba, ahol már várakozott rá Rumerskirch főudvarmester, Brosch alezredes és Festetich Taszilo gróf. A trónörökös Bécs irányában, a szalon középső fotéjében helyet foglalt és intett az urnaknak, hogy ők is üljenek le. Vele szemközt a főudvarmester, jobboldalán Brosch és baloldalán Festetich Taszilo helyezkedett el. És hogy egészen fesztelen legyen a társalgás, az urnak rágyujtanak szivarra, csak a trónörökös nem. Ersekujvárott látható a vagon ablakán keresztül, hogy élénk társalgás folyik. A trónörökös is gesztikulál; kezét előrenyújtva, ujjait összeszorítva beszél, mint egy filozófus. Ersekujvárott Ciro Géza primás hattagu zenekara tussal fogadta a vonatot. A trónörökös kövér, beretvált arcu komornyikja tizkoronás bankjegyet adott át a primásnak, aki orrát fintorgatta, mert többet várt. A király ugyanis husz koronát szokott adni.

— **Aradi törvényszéki bíró előléptetése.** A hivatalos lap holnapi száma közli, hogy a király Schartner Sándor aradi kir. törvényszéki bírót a kolozsvári királyi táblához táblabíróvá nevezte ki. Schartner hosszú idejű aradi működése alatt a jogkereső közönségnél de a város társadalmában is szimpatiaival találkozott, mert mint az aradi törvényszék egyik legképzettebb bíróját, magas szociális hivatását közmegelégedésre gyakorolta.

— **Szilveszter-esti és Ujevi Isten-tisztelet.** Az év utolsó napját és az új esztendő kezdetét hagyományos áhitattal ünnepli meg a kath. egyház. A minoriták templomában Szilveszter-napján, szombaton délelőtt tíz órakor hálaadó énekes szentmise lesz, amelyet Zárkóvy Bonifác plebánoshelynök tart. A Szilveszter-esti hálaadó ájtatosság délután 5 órakor kezdődik. Az évzáró szentbeszédet Lakatos Ottó dr. rendfőnök mondja, az ájtatosságot pedig Fehér Alfréd házfőnök fogja tartani. Újév napján, vasárnap reggel 7 órakor szentmise, utána Novák Mihály hitoktató mond szentbeszédet. 8 órakor és 9 órakor csöndes mise. Fél tízkor szentbeszéd, melyet Monay Ferenc dr. tart, utána pedig ünnepélyes szentmise, amelyet Lakatos Ottó dr. rendfőnök végez. Fél 12 órakor csöndes mise. Délután 5 órakor Kausz Leó hitoktató mond szentbeszédet, utána esti ájtatosság és áldás.

— **Molnár Ferenc felgyógyult.** Megírtuk, hogy Molnár Ferenc, a kitűnő drámaíró mintegy két hét előtt megbetegedett és orvosai tanácsára a fővárosi Vöröskereszt-kórházba vétette fel magát. Tegnap estig Molnár Ferenc állapotában olyan tartós javulás állott be, hogy elhagyhatta a kórházat és ismét visszatért a Margitszigeten lévő lakására.

— **A miskolci választás.** Miskolcra jelentik: A mai képviselőválasztás este 7 órakor ért véget. Leadtak összesen 1128 szavazatot. Ebből Bizony Akos Kossuth-párti jelölt 606, Vadnay Tibor munkapárti jelölt pedig 522 szavazatot kapott és így Bizonyt 84 szótöbbséggel képviselővé választották. Bizony Akost több száz választó kísért a választási helyiségbe, ahol az elnök átadta neki a mandátumot.

— **Kaas Ivor báró halálához.** Budapestről jelentik: Kaas Ivor bárónak, a hírneves publicistának holttestét remek antik szarkofágba zárva tegnap este 11 óra körül szállították át a Batizfalvy-szombatiumból a kerepesi temető középső nagy ravatalos termébe, ahol már előzőleg elkészítették a gyönyörű ravatalt. A termet egész feketébe vonták és virágerdővé alakították át. A magas katalafalkon pihen Kaas Ivor báró fekete szalonruhában. Összekulcsolt kezei ezüst feszületet tartanak. A koporsó a Hirlapírók Nyugdíjintézetének Jókai-leplével van borítva. A halottat vivő diszfurgont fia Albert báró, két nevelt fia és Viczián főmérnök kísérték. A halottat szombaton d. u. 3 órakor áldotta meg Raffay Sándor evang. lelkész. Az egyházi áldás után Rákosi Jenő főrend az újságíró egyesületek nevében, Prohászka Ottokár dr. püspök a Pázmány-Egyesület nevében buszogatja el a nagy halottat. Kaas Ivor bárót a kerepesi temetőben helyezik örök nyugalomra, a székesfőváros által adományozott díszsírhelyen. Eddig is már sok koszorút küldöttek a ravatalra: a család tagjai, az Otthon írók és hirlapírók köre, a Budapesti Újságírók Egyesülete, a Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjgyűlése, az Országos Pázmány Egyesület, a napilapok szerkesztősegei és igen sokan mások. A család a következő gyászjelentést adta ki: Özvegy reventlaui báró Kaas Ivorné született nagylányai és vásárosnaményi Lányai Ilona a maga, gyermekei: Clémence, Albert és Rózsa, valamint az elhunytak testvérei: özv. Matolcsay Károlyné, báró Kaas Melaine, báró Kaas Stefanie, özv. Viczián Adámné, báró Kaas Irma, ugyancsak az összes unokaöccsesők, a sógorság és rokonság nevében fájdalommal jelenti, hogy szeretett férje reventlaui Kaas Ivor báró hirlapíró, volt országgyűlési és Budapest városi képviselő munkás életének 69-ik évében, hosszú és kínos betegség után, Isten kegyelmében bizva, meghalt. A boldogultnak hűlt tetemei folyó hó 31-én délután 3 órakor fognak a Kerepesi-ut melletti temető halottasházában az ág. evangélikus egyház szertartása szerint megáldani és ugyanazon temetőben örök nyugalomra helyezni. Budapest, 1910. december hó 23-én. Áldás, béke drága poraira!

— **Megszűnt a kolera.** Az országban koleraesetek a legutóbbi időben már csak egészen szörványosan léptek fel. A legutolsó kolera-beteg elkülönítése óta pedig több mint öt nap telt el. A belügyminiszter ennek alapján értesítette a külügyminisztert, hogy a kolera Magyarországon megszűnt és felkérte, hogy ezt a párisi egyezményben résztvevő államokkal a velünk szemben életbeléptetett forgalmi korlátozások megszüntetése céljából közölje.

— **Újévi munkaszünet az aradi fűszerüzletekben.** Alulírott aradi fűszer- és csemegekereskedők, az eddig követett gyakorlathoz képest, közösen elhatároztuk, hogy üzleteinket újév napján, 1910. január 1-én egész nap zárva tartjuk. Éles Armin, Fejér Gyula, Lázár Gyula, Hoffmann Ottó, Dürr Gusztáv, Daimel Lajos, Dürr Kocsárd, Fárber Lajos, Guttmann Samu és Rothstein Mór.

— **Eljegyzés.** Billovitsch Gusztáv szászkesesi kereskedő eljegyezte Schweitzer Zsigmond pankotai bőrkereskedő leányát, Lilikét.

— **Miksa herceg Canossája.** Romából jelentik: Csak most kerültek nyilvánosságra annak az audienciának részletei, melyet a pápa adott Miksának, a szabadszájú szász hercegnek, hogy bűnbánóan letagadja a pápaság keleti uralmáról írt cikkét. A szertartás ugyanolyan volt, mint Barbarossa Frigyes canossai vezeklésnyolcszáz évvel ezelőtt. X. Pius egy kisebb teremben fogadta a bűnbánó Miksát. A herceg igen izgatott volt és — így mondja a Vatikán köréből kiszivárgott híresztelés — nem tudott uralkodni belső felindulásán. Térdre borult a pápa előtt és könyezve csókolni kezdte a szent papucsot, a melynek csatjába a szent kereszt egy darabkája van foglalva. Közben bocsánatért rebegett, a miért akaratlanul olyan nagy fájdalmat okozott a Szentatyának. Mikor a herceg már elég ideig csókolta a szent papucsot, a pápa lehajolt hozzá, felemelte magához és jóságos szavakkal biztosította, hogy szeretete nem változott. Egyben dicsérni kezdte a herceghűségét és állhatatosságát, amely el fogja feledtetni a cikk meggondolatlan szavait. Áldást kívánt neki további tevékenységéhez Freiburgban. Miksa herceg azonnal táviratozott fiúvérének, a szász királynak, hogy az audiencia milyen eredménnyel végződött.

— **Halálozás.** Mihalik József aradi cipész és szőlőbirtokos az aradi iparosság egyik legtekintélyesebb tagja, ma este fél 10 órakor meghalt 70 éves korában. Temetése január 1-én fél 3 órakor lesz a Csernovits Péter-utcai gyászházból.

— **Felrobbant ágyugolyó.** Drezdából jelentik: Az itteni tüzértartásban egy ágyugolyó töltése közben robbanás történt. A robbanás egy tüzért megölt, néhányat pedig könnyebben megsebesített.

— **Ellenforradalom Portugáliában.** Londonból jelentik: A portugáliai ideiglenes köztársasági kormányt komoly veszedelem fenyegeti. Az egész országban titkos társaságok működnek, melyeknek célja az, hogy visszaállítsák a királyságot és Mánuel újabb trónra ültessék. A hadsereg és a flotta sem mentes ezektől a mozgalmaktól és a kormány minden intézkedésben nagy nehézségekre talál. E jelenségek mellett különösen figyelemreméltó a londoni lapoknak az a híre, hogy Manuel exkirály öt napig Londonban tartózkodott és egy ottani hotelben portugál royalistákkal tanácskozott. Ott voltak többek között Soveral márki, az egykori követ, Castro Sousa Rosa, Senor de Carvalho és a régi rezsim több vezető tagja. A tanácskozás után Mánuel Sandringhambba ment, ahol az angol király vendége volt, majd pedig visszatért kastélyába, Wood-Northonba. — **Madridból** jelentik: Portugáliában újabb háborusforrongások törtek ki. Lissabonban és vidékén a royalisták naponta nagy tüntetéseket rendeznek és követelik a királyság visszaállítását. A tüntetők lelkesen éltetik az oportói herceget. A spanyol kormány elhatározta, hogy a mennyiben a rend rövid időn belül nem áll helyre Portugáliában, csapatokat küld át a határon és a forradalmi mozgalmat ha kell, erővel elnyomja.

— **Véres bíróválasztás.** Szikszóról jelentik: Monaj abauj-tornamegyei községben néhány nappal ezelőtt választották meg a községbíró. A személyre vonatkozólag megosztott lakosság véleménye, de a bizalom a lakosság tulnyomó részéről Géczy István személyében összpontosult. A választásnál Géczy István került ki győztesként. Ebben az ellenpárt sehogy sem tudott belenyugodni. Addig, míg Putnoki Sándor szikszói főszolgabíró, aki

a választást vezette, a községben tartózkodott, az ellenzékiek magukba fojtották haragjukat, azonban mikor a főszolgabíró a községből távozott, egy korezmában a különböző pártokhoz tartozó választók összevesztek. Egyesek hazaszaladtak és vasvillával felfegyverkezve rohantak a korezmába és véres verekedést rogtönöztek. Juhász András és Kiss János halálosan megsérültek. Az új községi bíró a csendőrséget rekviráltatta és ennek nagynehezen sikerült a veszekedőket szétválasztani és eltávolítani.

— **Szélhámos, vasutas ruhában.** Budapestről jelentik: Báró P. G. joghallgató feljelentést tett a főkapitányságon, hogy e hónap 26-án megjelent a lakásán egy vasutas ruhába öltözött ember, aki elmondotta, hogy a báró címére a józsefvárosi teherpályaudvarra egy csomag érkezett, amelyben vaj, tojás és gyümölcs van. A csomag azonban hibásan van címezve, vissza fogják küldeni, de ha a báró kimegy a pályaudvarra, átveheti. Miután a joghallgató várt hasonló küldeményt, de ideje nem volt a pályaudvarra kimenni, átadott a vasutasnak 11 koronát és megkérte, hogy váltsa ki a küldeményt és szállítsa a lakására. A vasutas a pénzt átvette és eltávozott. Csak később derült ki, hogy az illető csaló volt. Hasonló csalásoknak többen is estek áldozatul a karácsony hetében. A rendőrség a szélhámost nyomozza.

— **A vértanu unokája.** Budapestről jelentik: Néhány hét óta egy idősebb uriember és egy fiatal leány sorra járják az előkelő családokat s könyörödományokat gyűjtenek. Az öreg ur azt állítja magáról, hogy Bolgár Ferenc volt államtitkár nagybátyja és a volt államtitkár egy levelével hozakodik elő, amelyben Bolgár öket a könyöröletes emberek figyelmébe ajánlja. A leány mindenütt azt mondja, hogy ő Knézieh vértanu-tábornoknak a dédunokája. Bolgár Ferencnek fülébe jutott ez a visszaélés és feljelentést tett a rendőrségen, mert ő senkinek sem adott ajánlólevelet. A rendőrség nyomozza a raffinált csalókat.

— **Mennyit keres a petróleum- király.** New-yorkból táviratozzák: Most tartotta közgyűlést a Standard Oil Company. Nagy az öröm a részvényesek közt. A vállalat évi tiszta nyeresége negyven millió dollár, vagyis John D. Rockefellerre, a ki az egész részvénytőke negyedét őrzi vasszekrényeiben, kerek tíz millió dollár jut. 1882-től máig Rockefeller osztalék címén a Standard Oil Companytól 720 millió márkát húzott. Kilenc év alatt az amerikai petróleum-tröszt révén Rockefeller a világ leggazdagabb embere lett. A Standard Oil Company tiszta nyeresége 1902-től 1910-ig 673,202,964 dollár volt s a részvényeseknek 357,929,620 dollárt fizetett ki. — Még hatalmasabbak a számok, ha vesszük a petróleum-tröszt összes nyereségét a megalapítás, tehát 1882 óta. Huszonnyolc év alatt az egész haszon 1.129,442,064 dollárra rugott s ebből a részvényesek kaptak 709 millió 812,320 dollárt. Ez az első alkalom, hogy tiszta képet lehet alkotni a petroleum- király évi jövedelmeiről. A Standard Oil Company osztalékán kívül Rockefeller évenként tíz millió dollárt kap a trösztől kamat címén. De ez még nem minden. A petroleum- király fő részvényese több nagy vasutvállalatnak, rengeteg nyereséget zsebel be az amerikai tőzsdéken, mert ha valaki, bizonyára ő az, aki idejében ki tudja használni a konjunkturákat. Hozzávetőleges számítás szerint John D. Rockefeller vagyona legalább kétezer millió márká.

— **Izléses névjegyek** Kerpel Izsonál készülnek. 4794

— **Elragadtatással szemléli mindenki Weinberger Ferenc** jó hírű ékszerészünk gyönyörű újévi ajándékait. Nagy briliáns-, ékszer és ezüstművek raktára, tulhalmozottság és alkalmi vételek folytán. **Mesés olcsó árak.** Telefon 439. 4399

— **Uri öltönyök.** Van szerencsém a nagyérdemű közönség szíves tudomására hozni, hogy egy kissé regebbi, jó és finom minőségű szövetekből úgy teli, mint nyári öltönyöket 28 forinttól feljebb, ugyancsak felöltöket is ugyanolyan árral, a legpontosabban kidolgozva készítek. Kérve szíves pártfogásukat, vagyok kiváló tisztelettel inokai Tóth Lajos. 4697

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, köszvénynél, cukorbetegségnél, vörhenynél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

• Termásvíz és természetes szénnyal. •
Kapható ártárgyboltokban és gyógyszertárakban.

SCHULTES ÁGOST Balneo-Lipóndi Salvator-Forrás-
villalat, Budapest, Kúdelstr. 8.

Ujházi és az apja.

(Fővárosi levél.)

Kedves fejét előrehajtotta az öreg mester. Okulárját is leemelte, mert a szeméből kibugygyant könnyük homályfoltot borítottak a csiszolt üvegre.

— ... mindennél többet ér az, még az inkák földjéről elhozott tengeraranyból is, hogy szeretnek — közében az apai sirhalomról ültetett virág-cserépfölddel sirva fakadt az öreg mester. Az apai sirhalom rögének is meg kellett mozdulni, hogy teljes legyen a kedves mester ünnepe.

Az a szülőföldi sirhantrög, az atyai szív hamvain nőtt ibolyavirág a minden szeretetnél igazibb, nagyobb, melegebb szeretete, a szülei szív megbocsájtó szeretetének emlékét, érzéseit idézte fel az előrehajtott fejü, kedves öreg mester lelkében. Okulárját is leemelte és sirt a mester.

Ma is magam előtt látom Ujházi mester édesapját. Az egész Debrecen város ösmerte, becsülte az öreg „födoktort.”

— Ujházi bácsi — volt a neve félszázad éven át.

Olyan magas, szikár öreg ember volt, hogy talán nem is annyira a kortól, mint ösztönszerűleg, hajtott fővel, hajlottan járt. A városi szegénységnek volt népszerű orvosa, már pedig a szegény emberek lakása alacsony mestergerendás ott az Alföldön, sőt alacsony, elült régi házban lakott az öreg tisztiorvos is.

A világ legegyszerűbb embere volt az öreg „Ujházi bácsi.” Bajuszt ugyan viselt, de szikár arcát borotválta. Örökösen felleghajtó csurakba burkolódzott. Még talán nyáron is szőrsípkával borította a fejét? Szüges botjának a kopogása messziről hallatszott... Nem igen szeretett sokat fecsegni. Kurták, nyersék voltak a kifejezései. Azonban a nyersmodoru öreg orvos érző lelkü barátja volt a szegénységnek és sok jóizü történetben ma is őrzik az eredeti emberbarát emlékét, aki annyira idegenkedett a komédiázástól, a komédiaháztól, hogy képes volt egyetlen fiát is megtagadni, képes volt egyetlen fiával is hosszú évekig szakítani, amikor a színpadra lépett.

„Tékozló”, rossz utra tévelyedett komédiás fiáról éveken át beszélni sem lehetett előtte.

— Nincsen már nekem fiam, — mondogatta

az öreg mogorva doktor. Pedig közben Ujházi Ede az ország, a magyarság legelső színjátzó mesterévé sudárzott fel! Hódoltak neki! Tenyeren hordták mindenütt, ahol őstehetségének sugárzó napját megragyogtatta. Ennek a tehetségnek a konok öreg édesapa sem tudott ellentállani. Mint már nagyhirű művész egyszer ismét a debreceni színpadon szerepelt Ujházi Ede és az öreg „tisztiorvos” — talán „inspekcióban” — de anélkül, hogy színészfia felléptéről tudott volna, meghúzódt a földszinti zártszéken. A vén külön csak akkor bámult nagyot, mikor a függöny felgördült és rég látott fiát felösmerte. Az ámulat után bámulatot, majd hódolatot váltott ki apja zárkózott lelkéből az istenektől áldott fiú. Kibékültek és ezután fiát mindig ragyabecsülte „Ujházi bácsi”.

Azért is fakadt sirva fényes ünneplő közönsége előtt a kedves öreg Ujházi mester. Az apja sirhantráról cserébe ültetett debreceni ibolyavirág a szülei szent, megértő és megbocsájtó szeretetet mosolyogta felé.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Az első állatvásár a zárlat után.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 30.

Nagyon szomorú volt az első péntek napi állatvásár, melyet a hatóság a több hónapos zárlat megszüntetése után engedélyezett. Alig volt említésre méltó felhajtás. Néhány darab szarvasmarha, 50-60 darab sertés és a legkeresettebb szezoncikk — fiatal, pecsenyének való malac. A felhajtott szarvasmarha igen rossz állapotban van, a hosszú betegség megviselte a jószágot.

Az árak ellenben olyanok, hogy ma holnap Rothschildot is gondnokság alá helyezik, ha például fiatal malacot eszik Szilveszter éjszakáján. 76 koronát kértek egypár malacért, mely alig nyomott 8-10 kilogramot. Sarlot Domokos rendőrfőkapitány tekintettel az élelmiszerek állandó drágulására, elrendelte, hogy a piaci rendőrség minden héten adjon ki hivatalos jegyzéket a piaci árakról.

Az első ilyen jegyzéket itt közöljük:

Saláta 1 db. 1-2 fill., karalábé 1 db. 2-8 fill., kelkáposzta 1 db. 3-6 fill., tök 1 db. 20-50 fill., retek 1 kötés 4-6 fill., spenót 1 rakás 8-10 fill., sóska 1 rakás 8-10 fill., burgonya 1 kiló 5-6 fill., káposzta 1 db. 10-24 fill., vörös hagyma 1 kiló 4-6 fill., foghagyma 1 kötés 4-50 fill., zöldség 1 kötés 4-12 fill., zeller 1 darab 2-20 fill., tojás 5-6 darab 40 fill., tej 1 liter 20-26 fill., tehén túró 1 csomó 8-12 fill., tejfel 1 liter 90-120 fill., vaj 1 kiló 280-300, csirke rántani 1 darab 70-100, csirke sütni 1 darab 180-220, tyúk 1 darab 2-250, káppan 1 darab 3-350, sovány liba 5-650, kövér liba 1 darab 6-1000, sovány kacsa 1 darab 250-300, kövér kacsa 1 darab 5-600, pulyka 1 darab 5-700 korona, karfiol 1 darab 20-40 fill., fehérkenyér 1 kiló 30 fill., barna kenyér 1 kiló 28 fill., marhahús 1 kiló 136, marhahús hátulja 1 kl. 152, marhahús pecsenye 1 kiló 160, borjúhús 1 kiló 200, borjú szelet 1 kiló 240, sertéshús 1 kiló 168, sertés zsir 1 kiló 184, sertés szalonna 1 kiló 184, juhús 1 kiló 112 és 120 fillér.

A főkapitány ma elrendelte, hogy a sütők és kenyérkereskedők üzleteikben s általában az eladási helyeken a kenyérművek árát minőség és súly szerint megjelölve kifüggeszszék. Aki ezen határozatnak eleget nem tesz, az 40 koronáig terjedhető bírsággal sújtható. Aki pedig a súly és ár szerint meghatározott kenyérművet magasabb árban, vagy csekélyebb

MEISL és ADLER

uridivat, kalap és fehérnemű üzlete

ARAD, Andrassy-tér 14. sz. (Herman-palota.)

Különlegességek nyakkendőkben.

Óriási raktár

gallér, kézelő és ingekben.

Legújabb kalapok, bőrkeztük,
gallérvédők és harisnyák.

Uri fehérneműket

mérték szerint készítenk.

Telefon 578.

Mielőtt férjhez megy

kelengye beszerzése
céljából érdeklődjék

az Aradi Fehérnemű Készítő

Iparvállalatnál.

4733

Saját készítményű férfi fehérnemű méret szerint, ugyiszintén fiú és leány intézeti fehérneműek.

Vidéki meghívásokra dus mintagyűjteménnyel azonnal állók rendelkezésre.

Arad, Weitzer János-utca
(uj leányiskola-épület.)

Városi és megyei telefonszám
651.

sulyban vagy pedig rosszabb minőségben árusítja, 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő. Visszaesés esetében a pénzbüntetés 600 koronáig felemelhető.

Aradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, dec. 30

A vetések állapotával a gazdák meg vannak elégedve, csupán az hat nyugtalanítólag, hogy a szántóföldek nélkülözik a szükséges hótakarót, mely nélkül a kedvező áttelelés nincs biztosítva. Az időjárásnak a leesett hó téli jelleget adott, anélkül azonban, hogy ez állandó maradna, mivel az idő enyhe s ennek folytán a hó elolvad. A vetések tehát továbbra is védtelenül állanak — a bármely pillanatban bekövetkező — fagy ellen.

A gabonaüzlet irányzata csendes, az árak tartottak.

A mai piacon elkelt:

700 mm. buza	9.80—10.10
600 mm. tengeri	4.30—4.45
Zab	7.30
Árpa	7.—
Rozs	6.80

Az árak ötvenkilogrammonként, koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, december 30.

Amerika $\frac{1}{2}$ -el magasabb, Kínát megfelelő, vetelkedv csekély, 8 ezer m. tartott.

Az árak 50 kilónként számítva:

Déli zariát 2 órai zárlat

Buza 1911. áprilisa	10.92—10.93	10.84—10.95
Buza 1911. májusa	10.83—10.84	10.86—10.87
Buza 1911. októbera	10.56—10.57	10.58—10.59
Rozs 1911. áprilisa	7.77—7.78	7.77—7.79
Rozs 1911. októbera	7.70—7.71	7.70—7.71
Tengeri 1911. májusa	5.56—5.57	5.55—5.56
Zab 1911. áprilisa	8.39—8.40	8.38—8.39

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsernekének hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként koronákban.)

1910. Dec. 30

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos	—	—	9.65—9.75
74	—	—	9.75—10.85
77	—	—	9.85—10.00
78	—	—	10.05—10.15

Buza (Temesvári keresk. ár):

75 kilogrammos	—	—	9.60—9.65
Rozs	—	—	6.70—6.75
Árpa	—	—	6.65—6.70
Zab	—	—	6.10—7.20
Tengeri (ul)	—	—	4.40—4.45

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés)

— Dec. 30. —

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	111.40
Magyar koronajárdék 4%	—	—	92.05
Magyar koronajárdék 5%	—	—	81.25
Magy. földterhm. kötvény 4%	—	—	92.50
Horvát-szlavon földterhm. kötv. ny	—	—	94.—
Magyar nyerevényssorajegy kölcsön	—	—	237.—
Magyar és szegedi sorajegy kölcsön	—	—	158.—
Osztrák járdék papírba	—	—	93.50
Osztrák járdék caustbe	—	—	97.25

Építési iroda athelyezés!

Maszni János

építész műszaki irodáját

Arad, Szent István-utca 7. sz. alá (saját ház)

helyezte át.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem

— Dec. 30. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül sulyban — filérig; közép páronként 300—400 kilogrammig érjedő sulyban — filérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül sulyban 165—66 filérig; fiatal közép páronként 251—326 kilogrammig terjedő sulyban 163—168 filérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő sulyban 164—168 filérig.

Sertéselészám: dec. hó 27. napján volt készlet 17409 darab, dec. 28. napján felhajtott 1210 darab, dec. 28. napján elszállított 208 darab, dec. 29. napjára maradt készletben: 19421 darab. A hivott sertés üzlet irányzata élénk.

Felolós szerkesztő

BOLGÁR LAJOS

Holnap

Az Aradi Könyvnyomdászok Szakegyesülete és az Aradi Gutenberg-dal-kör a Fehér Kereszt nagytermében hangversenyyel egybekötött táncestélyt rendeznek.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1910. december hó 31-én:

B) Bérletszűnet.

B) Bérletszűnet.

Cigányszerelem.

Regényes operette 3 felvonásban. I. ták: Willner és Bodans y. Zenejét szerzte: Lehar Ferenc. Fordította: Gábor Andor. Rendező Kulcsár Lajos.

SZEMÉLYEK:

Dragotin	Heltai Jenő.	Zorika	Wlaseák V.
Boleszku	Huszár K.	Jolán	Sz. Rantai B.
Dimitriau	Vas Jenő.	Körösházy	Dióssy Nusi.
J. szl cigány	Cseh Ferenc.	Juli	Penkőné.
Mósi	Polgár S.	Foresku tiszt	Herold E.
Mosú	Kulcsár L.	Liabic bojár	Mazor F.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URÁNIA

mozgófénykép színház.

Műsor 1910. dec. 31-én, szombat:

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-ter mellett.)

1. Berlin. Látványos. — 2. Boldogság Ára. Dráma. — 3. Szerelmek. Humoros. — 4. Elvesztett játszma. Dráma. — 5. Ördögi tréfák. Humoros. — 6. Damaskus. Látványos. — 7. Titokzatos ügy. Humoros. — 8. A lejtőn. Dráma.

Előadások d. u. 5 órától kezdve.

Az előadások tartama 1 ó 15 perc.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadásokon a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukráda

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fillér, III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrássy-terti új Lloyd-palotában.

Műsor: Ma szombaton 1910. december 31-én.

Szilveszter-est!

Előadások: délután 6 és 7 órakor, este fél 9 óratól — éjféltájtig.

Vig estély!

Minden kép kacagtató!

Nyolc humoros szám!

1. Az első hosszú szeknya. — 2. A borjusult. — 3. A minta-gyerek. — 4. A zefir szárnyain. — 5. A resz helyre került alsónadrág. — 6. Pali mindent tud. — 7. Grádi bácsi meghalt. — 8. A kamasz életéből.

A szilveszter-esti előadásokon minden ötvenedik helyre egy üveg pezsgőt kap a nézők ajándékul.

egy üveg pezsgőt

kap a nézők ajándékul.

Helyárak: I-ső rendű páholy 5 kor., II-od rendű páholy 4 kor. Páholyok 1 kor. Zártsék 1 kor. I-ső hely 80 fill., II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV. hely 20 fill.

A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni.

Az előadásokon katonazene játszik.

Az előadások folytatlagosan egész este éjféltájtig.

NYILTTER.

Limbbeck János és fia

első magy. kir. szab. érekepersé-gyára és temetőrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telef. 93.

Müller Károly fájdalmas szívvel tudatja szeretett bátyja

Müller Gyula,

f. évi december hó 30-án, reggeli 6 órakor, életének 58-ik évében történt jobb-létre szenderültét.

A boldogult hült tetemei december hó 31-én, délután 2 órakor fognak József főherceg-ut 11. sz. a házból unitárius szertartás szerint a helybeli felső temetőben örök nyugalomra tétetni. 4822

Béke poraira!

Arad, 1910. december hó 30-án.

Dr. Werner Sándor

urologus és bőrgyógyász

Szabadság-ter 2. szám alatt.

Speciális orosi laboratóriumot

szerelt fel a legtekélyesebb segédeszközökkel.

A Wasserman-féle vérpróbát

a legújabb módosításokkal, a vizelet kémiai és bacteriologiai vizsgálatát (gonococcus, coli, stb.) spirochaeta-ondó-vizsgálatokat, a fej és bőrofflorescentiák stb. vizsgálatait a legnagyobb gondtal végzi. 4702

Elfogad az építész terén előforduló mindennemű

IRODAI ÉS KIVITELI MUNKÁLATOT.

Tervezéseket a legmodernebb stílusban, valamint költség-számításokat kívánatra készítek.

Az építész terén mindennemű felvilágosítással szolgálok.

A nagyérdemű közönség b. pártfogását továbbra is kérem

Tisztelettel

Maszni János, építész.

23138—1910. szám. P.

Hirdetmény.

Az aradi kir. törvényszék közhírré teszi, hogy a magy. kir. államvasutaknak Balán György és társai konopi lakosok elleni kisajátítási ügyében a konopi 142. és 325. sz. tjkvben felvett 415—416—417—418/a. hr. sz. ingatlanokra nézve a kártalanítási tárgyalásra határnapul 1911. évi január hó 11-ik napjának délelőtti 8 órája Konop községhezához kitűzte s oda az összes érdekelteket azzal idézi meg, hogy meg nem jelenésük az érdemleges tárgyalás megtartását és határozathozatalt gátolni nem fogja, s a meg nem jelenés miatt igazolásnak helye nincs.

Arad, 1910. évi december hó 23 án, a kir. törvényszék mint polgári bíróságtól.

dr. Jakó,

kir. tszéki bíró.

134

ÉRTÉKEK

— Ha nincs is nagy vagyonom, de vannak pompás ékszereim.

— Ugy!? És kinél vette ön azokat az ékszereket?

Farkas 4635**Streichernél**

Tököl-tér I. szám alatt.

— Igen, akkor kétszer annyi értéke van.

Névjegy

100 drb. (finom elefántcsont papíron nyomva, izlésesen kiállítva, megrendelhető)

2koronáért

az „Aradi Nyomda Részvénytársaság” könyvnyomdájában.

549—1910. végr. sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cikk 102. §-a, értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a budapesti kir. járásbíróságnak 1910. évi Sp. 854. számú végzése következtében dr. Török Gyula ügyvéd által képviselt Neumayer Fülöp budapesti cég javára 90 kor. s jár. erejéig 1910. évi november hó 14-én foganatosított kielégítési végrehajtás útján felülfoglalt és 640 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: felülépítványok és acetelingép nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nagyhalmági kir. járásbíróság 1910. évi V. 298/2. számú végzése folytán 90 korona tőkekövetelés, ennek 1910. évi július hó 18. napjától járó 5% kamatai $\frac{1}{8}\%$ váltó-díj és eddig összesen 34 korona 61 fillérben bíróilag már meg

állapított költségek erejéig, Nagyhalmági községben leendő megtartására 1911. január hó 5-ik napjának d. u. 3 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés-mellett a legtöbbet ígérőnek szükség esetén becsáron alul is eladatni fognak.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-c. 120. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nagyhalmági 1910. évi december hó 17. napján.

Riedl Ákos,
kir. bír. végrehajtó

4922

Leltárunk folyamán

a karácsonyi occasióból fentmaradt különböző cikkek

1911. január hó 10-ig olcsó áron árusítjuk.

Szövet-, delain-, barchet- és szőnyeg-

maradékokból nagy mennyiségek torlódtak össze, ezeket — teljes kiárusítás végett —

még nem létezett olcsó áron leszállítva hozzuk forgalomba.

Rosenblüh H. és Társa**Szabadság-tér 19.**

APRO HIRDETÉSEK.

Zálogházból

Elvett arany, ezüst- és gyémánt-árakat vesz és elad. **Farkas Streloher** Arad, Tököly-tér 1. 2974

Hungária

Levelét későn vettem. Ma este ott leszek. 4828

Aki a Révai Nagy Lexikonát megvenni óhajtja, attól átvesszem a már elavult Pallas Lexikont. A Révai Lexikont részletfizetésre is szállítom. — Vessék legmagasabb árban egész könyvtárakat és hangjegyeket, 90,000 kötetes kölcsönkönyvtár és 30,000 kötetes zenemű-kölcsönző intézet. Üzleti könyvek gyári raktára. Kerpel Izso könyv- és papírkereskedése, Aradon. 4071

5 darab

Jókarban levő csónak eladó. Bővebbet: Herold Antal volt révberlőnél, Zsigmondháza 4812

Különbejárata

szép utcai szoba Erzsébet királyné-körút 9. szám alatt kiadó. — Bővebbet Neumann M. 4799

Lószerszám

és nyereg, használt, de jókarban levő, megvételre kerestetik. Cim a kiadóban. 4628

Italméréssel

egybekötött vegyeskereskedésem részére egy második segédet keresek azonnali belépésre, havi 20 korona fizetéssel és teljes ellátással. Bizonyítványokkal ellátott ajánlatok Fischer Antal, Apáti, u. p. Simonyifalva, Aradmegye intézen dök. 4810

Egy 5 szobás lakás

és ugyanott egy külön bejárati pincehelyiség, amely műhelynek vagy raktárnak igen alkalmas, azonnal kiadó. Hasszinger-utca 5. szám. 4804

Különbejárata

utcai, világos butorozott szoba és előszoba villanyvilágítással kiadó. Bővebbet: Simonyi-utca 6. szám. 4813

Intelligens

tanítónő izraelita uri családnál teljes ellátást keres. Azonnali megkeresés ármegjelöléssel e címre küldendő: Schäfer, Békés. 4800

5—10.000 korona kaucióval

rendelkező fiatalember VI. középosztálytal állást keres. Leveleket a kiadóhivatal továbbítja „Pénztárnok” alatt. 186

Pénzt

vagy társat keresek, egy Aradon üzemben levő, jó menetű vállalathoz 10—15000 koronával. Cim: a kiadóban. 4818

Megjelent

Tolnai Világlapja új évfolyamának 1-ső füzeté és úgy bérletben mint egyenként, összes kedvezményekkel együtt kapható Krausz Paulin könyv és papírkereskedésében. színházépület. Ugyanitt 112000 kötetből álló kölcsönkönyvtár magyar, német, francia és angol nyelvben. 511

Állást keres

azonnali belépésre, gyors és gépirásban teljesen jártas kisasszony. Cim: a kiadóban. 4819

Óvadékkal rendelkező

fiatal urinő megfelelő bizalmi állást keres. Rőfös szakmában is jártassággal bír. Cim a kiadóban. 183

Ráérek meggazdagodni

egyelőre arra törekszem, hogy a vevőimet a lehető legolcsóbb árral és szolid, tisztességes kiszolgálással meghódítsam. 4405

Tessék meggyőződni!

Dus választékot tartok valódi arany és ezüst ékszer, ugyszintén percre kipróbált zseb és fali órákban

karácsonyi-ujévi ajándékoknak.

Zinner Vilmos

műorás és ékszerész
Arad Forrai-utca,
gr. Hunyady-palota.

Balázs Péter

képesített kőművesmester építészeti irodája

Arad, B.-Választó-u. 21

Elvállalja a legmodernebb épületek tervezését, építését és esetleges művezetését. Készít tervek és költségvetéseket a

legmegbízhatóbb kivitelben

a legolcsóbb árért. 4626

Alkalmi vételök

és eladások

ékszertárgyakban

arany és ezüstművekben, Arad legnagyobb óra és ékszerárátára

Deutsch Izidor

órák és ékszerész
Waltzer János-utca, Minerva-palota

Zálogcédulák

arany és ezüstművek, gyémánt és briliáns tárgyak a legmagasabb árban megvételnek vagy más tárgyra átcserélésnek. TELEFON 438. TELEFON 438.

Akar Ön Pénzt

megtakarítani?

Akar Ön jó árut is olcsón venni?

ugy keresse fel

KORÁNYI

cipő-, kalap- és uri divatáruházát,

mert szép és jó árut csak ott vehet a legolcsóbban. — Saját érdekében győződjék meg! ésvigyázzon a cégre!

Korányi Jenő Szabadság-tér 3.
(a volt Winternitz-féle helyiség.)

Leszállított áruk.

Erős munkás cipő, kézmunka frt. 2.60 feljebb.
Férfi Box Bergsteiger frt. 3.75 feljebb.
Amerikai cipő box vagy chewro frt. 6.50 feljebb.

Női fűzős cipő frt. 2.70 feljebb.
Box fűzős frt. 3.50 feljebb.
Fia-, gyermek- és leány-cipők már 80 krajcártól és feljebb.

Báli cipőkben órlási választék!

Férfi-, női-, gyermek-, leány- és flu cipők minden kivitelben és minden árban kaphatók! oooo
Legújabb divatu kalapok, nyakkendők és feherneműekben
állandóan nagy raktár.

FÜSZER-, CSEMEGE- ÉS ÁSVÁNYVIZEK KERESKEDESE

Telefon 311 sz.

Telefon 311. sz.

A fekete

kutyához.

— Alapított 1882. —

Färber Lajos, Arad

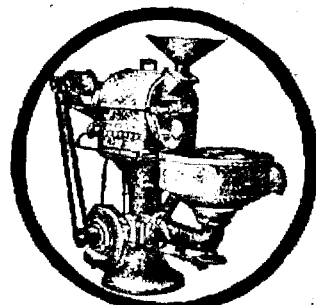
fűszer- és csemege-üzletében kapható:

Kizárólag általam, saját módszerem alapján, óránként pörkölt

„Japán-kávé”

mely minőségre és zamatra minden más fajtát felülmul.

A legjobb minőségű fűszerek, csemegevajtok, magyar és francia pezsgők, rum, cognac és likőrök, cukorkák, mindennemű halárak, teasütemények, prágai sonka, hideg felvágottak, valamint mindennemű ásványvizek állandóan friss állapotban kaphatók dusan felezereit rak-táron

Szabadalmazott villany-üzemi kávépörkölő.

nagyban és kicsinyben.